

מורשת דרוזית – תכנית לימודים לחינוך הדרוזי לכיתות א-יב

חברי הוועדה

מוהנא פארס, ממונה על החינוך הדרוזי והצ'רקסי
ד"ר נביל איוב, יו"ר, מפקח כולל במחוז צפון ומרצה במכללת אורנים
ד"ר פאיז עזאם, מפמ"ר מורשת דרוזית (עד 2008)
נג'את סאלח- מרכזת הוועדה מ-2006
עלי אלמן, מפקח מורשת דרוזית
ד"ר האיל בדר, מרכז הוועדה, מפקח תכניות לימודים, משרד החינוך והתרבות (עד 2003).
פרופ' פאדל מנצור, מרצה וחוקר במכון וולקני, נציג ציבור
מאג'ד עליאן ז"ל, מנהל בית ספר אלעין, שפרעם
עלי אבו שאהין, מרצה לערבית והמורשת הדרוזית, מכללת אוהלו
ד"ר רפיק אברהים, נירופסיכולוג, מרכז רפואי, רמב"ם
גמיל חיטיב, מנהל בית ספר יסודי א', בית גין ויועץ חינוכי
מאלק סאלחה, משורר ומורה לשפה ערבית
אמאל עלי, גננת, פקיעין
השאם בדר, מורה להיסטוריה ואזרחות, חורפיש

ליווי : חנה אדן- מרכזת אשכול חברה באגף לתכנון ולפיתוח תכניות למודים (עד 2009)
נג'את סאלח- מפקחת תכניות למודים במגזר הדרוזי והצ'רקסי

קראו והעירו:

ד"ר צבי צמרת- יו"ר המזכירות הפדגוגית- משרד החינוך (עד 2011)
סאלח אלשיך- הממונה על החינוך הדרוזי, עד אוקטובר 2008
מוהנא פארס- ממונה על החינוך הדרוזי והצ'רקסי מ-2009
ד"ר צופיה יועד- מ"מ מנהלת האגף לתכנון ולפיתוח תכניות למודים עד 2010
משה זעפרני- מנהל אגף מורשת במזכירות הפדגוגית-משרד החינוך

עריכה לשונית- ליאורה הירציג

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך, התש"ע
"מעלות" הוצאת ספרים בע"מ
רח' קרליבך 29, תל-אביב, טל' 02-5614121

תוכן העניינים

3	רציונל
3	מבוא
4	העקרונות שבבסיס התכנית
5	מבנה התכנית
6	המלצות לדרכי הוראה- למידה- הערכה
10	מטרות כלליות
11	כישורים ומיומנויות
11	פירוט התכנים, המטרות האופרטיביות ודוגמאות לפעילויות
12	הציר: ערכים, מצוות ומנהגים (א-יב)
12	מטרות
13	תכנים ודוגמאות לפעילויות לתלמידי כיתות א – ו
18	תכנים ודוגמאות לפעילויות לתלמידי כיתות ז-יב
22	הציר: מוסדות דתיים ומסורתיים וארגון עדתי (א-יב)
22	מטרות
22	תכנים ודוגמאות לפעילויות לתלמידי כיתות א-ו
24	תכנים ודוגמאות לפעילויות לתלמידי כיתות ז-יב
28	הציר: מורשת עממית (א-יב)
28	מטרות
28	תכנים ודוגמאות לפעילויות לתלמידי כיתות א-ו
30	תכנים ודוגמאות לפעילויות לתלמידי כיתות ז-יב
33	הציר: המורשת ההגותית המונותאיסטית הדרוזית (ז-יב)
33	מטרות
33	תכנים ודוגמאות לפעילויות לתלמידי כיתות ז-יב
37	הציר: התפתחות העדה הדרוזית "ייחודיות והשתלבות" (ז-יב)
37	מטרות
38	תכנים ודוגמאות לפעילויות לתלמידי כיתות ז-יב

רציונל

מבוא

תכנית הלימודים החדשה מתבססת על ניסיון מצטבר של כ- 25 שנה בהוראת מקצוע המורשת הדרוזית. התכנית מתכוונת להעמיד לרשות מערכת החינוך הדרוזית מסמך עדכני המשקף גישות חינוכיות ופדגוגיות עדכניות לצד התפיסה האידיאולוגית של המורשת הדרוזית. בהתייחסותנו למורשת הדרוזית עלינו להתמודד עם שתי מגמות קוטביות לכאורה – מצד אחד הרצון והצורך לשמר את המורשת התרבותית וערכיה ואת צביונה הייחודי של החברה הדרוזית. ומצד שני, הצורך לתת מענה ראוי לשינויים שחלו בחברה הדרוזית במהלך למעלה משני עשורים. שינויים אלה כוללים תהליכי חילון ומודרניזציה המאפיינים את העולם המערבי ונובעים מהיותה של העדה הדרוזית, כמו רוב החברות בעולם במאה ה-21, חלק מן הכפר הגלובלי, עולם בו נחשפים התלמידים ללא הרף לתכנים ולמסרים בתקשורת הכתובה והמשודרת וברשת האינטרנט. ההתמודדות עם מגמות אלו הייתה חלק ניכר מדיוני הוועדה בעת כתיבת התכנית. נוסף על אלה, הדגישה הוועדה בדיוניה את מחויבותה של מערכת החינוך הדרוזית להבטיח כי טיפוח תחושת השייכות לעדה בקרב הלומדים, לא יעמוד בסתירה לחינוכם לנאמנות למדינת ישראל ולמחויבות לערכי הדמוקרטיה.

מסמך תכנית הלימודים משקף לפיכך תפיסה חינוכית ואידיאולוגית שגובשה במהלך דיונים ממושכים ואף ויכוחים נוקבים.

להלן נקודות המוצא שעליהן הסכימה הוועדה ואשר הנחו אותה בעיצוב התכנית:

- הכרת המורשת והתרבות של העדה הינה חיונית לשמירת צביונה הייחודי ולחזוקת תחושת הזהות ותחושת ההשתייכות הן לעדה והן למדינה, ולכן תהווה תחום חובה שיילמד החל מן החינוך היסודי ועד לחטיבה העליונה.
- טיפוח תחושת השייכות והזהות של הלומדים עם העדה יהיה בהלימה לחינוך הלומדים, אזרחי העתיד, לנאמנות למדינת ישראל ולערכי הדמוקרטיה.
- מעורבות חברתית של הילד הדרוזי בקהילתו המקומית ובקהילה במעגל הרחב יותר, אמורה להיות חלק בלתי נפרד מתכנית הלימודים ומתהליכי ההוראה והלמידה של הלומדים.
- קיימת זיקה והשפעה הדדיות בין המורשת, התרבות וההיסטוריה של הדרוזים לבין התרבות הערבית-אסלאמית המזרח תיכונית והכלל עולמית.
- לימוד המורשת הדרוזית משלב את הייחודי לתרבות ולמורשת הדרוזית עם ערכים הומניסטיים אוניברסליים, שהם חלק בלתי נפרד מתרבות זו כמו: גישה פלורליסטית המכירה בזכותם של בני דתות, לאומים, עדות וקבוצות אתניות שונות, להתקיים בכפיפה אחת מתוך סובלנות וכבוד הדדי; מתן מרחב לדעות והשקפות עולם בחברה הדרוזית ויחסי שכנות טובה.
- תכנית הלימודים אמורה לתת ביטוי הולם למורשת המשותפת לכל קהילות הדרוזים לצד המאפיינים הייחודיים לכל אחת מקהילות אלו הקשורים לסביבה ולתרבות בה הם חיים: ישראל, סוריה, לבנון וירדן.
- בתכנית הלימודים מופיעים אלמנטים דתיים שקיבלו אישור מחכמי הדת הדרוזית, בכך שלמרות סודיות הדת אין סתירה בשילוב אלמנטים אלה. זאת מפני שבמקביל לספרי הדת הסודיים, יש בידי הדרוזים פרשנויות ופירושים כתובים, מסורות בעל-פה ודברי חכמים שעוסקים בנושאי דת ומועברים לתלמידים בהסכמת אנשי הדת כגון: עיקרי האמונה, תולדות הנביאים, מצוות, מוסר וחגים.

■ מאז תחילת לימודי המורשת הדרוזית (שנת 1977) בבתי ספר, מקפידים במערכת החינוך הדרוזית, להתייעץ עם המנהיגות הדתית על דרך העברת התכנים הדתיים מבלי להביא ציטוטים מספרי הקודש. גם בתהליך פיתוח תכנית זו צורפו לועדת התכנית חברים מתחום החינוך שהם גם אנשי דת שהיו שותפים לכל ההחלטות.

העקרונות שבבסיס התכנית

- **עקרון הרצף:** התכנית מציגה שלושה צירי אורך נושאים האמורים להילמד מהגן ועד כיתה יב. כמו כן מציגה התכנית שני צירי אורך נוספים האמורים להילמד מכיתה ז ועד יב.
- **עקרון הספירליות:** הידע ועולם המושגים נבנים בהדרגה, נדבך על גבי נדבך ובהקשרים שונים. כל שלב בתהליך הלמידה מושתת על לימוד קודם, מרחיב ומעמיק אותו ונדון ברמות חשיבה מורכבות יותר בהתאם ליכולות קוגניטיביות ומאפיינים פסיכולוגיים - התפתחותיים של חטיבת הגיל. הלמידה אמורה להתבסס על הידע הקיים אצל התלמידים. הם צריכים להבנות את הידע החדש בעצמם ולהרחיב את הבנת המושגים החדשים שהם לומדים תוך קישורם עם עולם רחב יותר של מושגים המתקשרים לרעיון הנדון.
- **עקרון הרלוונטיות:** עקרון הרלוונטיות מתבטא הן בבחירת נושאים משמעותיים ללומדים ולתפקודם בהווה ובעתיד והן בבחירת נושאים העונים על צרכי העדה הדרוזית כאן ועכשיו. הנושאים הנדונים בתכנית קשורים ברובם למעגל האישי-משפחתי, למעגל החברתי, להקשר התרבותי והמסורתי-דתי. לרלוונטיות של נושאי הלימוד חשיבות לא רק מההיבט הדידקטי, אלא גם ובמידה רבה מהצורך להתמודד עם סוגיות שונות בתוך העדה מבחינה חינוכית, אידיאולוגית ואמונתית. הרלוונטיות באה לידי ביטוי גם בשיתוף ההורים והקהילה באירועי למידה הקשורים להווייה המקומית של הקהילה.
- **עקרון הגמישות:** מבנה התכנית מאפשר למורים גמישות בסדר הוראת הנושאים בכל חטיבת גיל בהתאם לצרכי התלמידים והקהילה, ל"אני המאמין" הבית ספרי בהתאם לעניין וליכולות התלמידים.
- **עקרון האינטגרטיביות:** התכנית מציגה ללומדים עיסוק בנושאים מזוויות ראייה שונות ומגוונות. בחינת נושא נלמד ממספר נקודות מבט מזמן חשיבה רב-כיוונית והבנת מערכת הקשרים הקיימת בין תחומים שונים. לכן התכנית משלבת מושגים, תכנים וטקסטים מתחומי דעת שונים כמו היסטוריה, סוציולוגיה, ספרות ואמנות.

השינויים שחלו בתכנית בהשוואה לקודמתה

- חלק מנושאי הלימוד הורחבו וכן נוספו שני נושאים חדשים כמו המורשת ההגותית המונותאיסטית והתפתחות העדה הדרוזית.
- המסמך מיועד למורים ומתכוון לשמש להם כלי עזר לתכנון תהליכי ההוראה-למידה-הערכה. משום כך, שלא כמו בעבר, מפרט התכנים ניתן בפריסה על פני רצף הגילאים בליווי דוגמאות של פעילויות לימודיות מתאימות וכן מטרות ספציפיות לכל נושא לימודי נוסף למטרות הכלליות.

- התכנית עדכנית הן מבחינת מגוון התכנים שבתוכה והן מבחינת התפיסה הפדגוגית המיוצגת בה.
- התכנית הורחבה ומיועדת לכל חטיבות הגיל החל מכיתות א-ב ועד לחטיבה העליונה. כמו כן מאפשרת התכנית התמחות בהיקף של חמש יחידות לימוד, מהן שתי יחידות חובה.

מבנה התכנית

התכנית בנויה מחמישה צירי אורך היוצרים תכנית רצף בהתאם לחטיבות הגיל:

1. ערכים, מצוות ומנהגים (א-יב)
2. מוסדות דתיים ומסורתיים וארגון עדתי (א-יב)
3. מורשת עממית (א-יב)
4. המורשת ההגותית המונותאיסטית הדרוזית (ז-יב)
5. התפתחות העדה הדרוזית "ייחודיות והשתלבות" (ז-יב)

לכל ציר אורך הוגדרו מטרות אופרטיביות ייחודיות הנמצאות בהלימה למטרות הכלליות של התכנית השלמה.

מפרט התכנים והמושגים הנגזרים ממטרות הציר, מובא בטבלאות הערוכות לפי חטיבות הגיל. בטבלאות שולבו דוגמאות לפעילויות למידה המשקפות את השגת המטרות. התכנית מותאמת למספר השעות שהוקצו ללימודי המורשת הדרוזית במסגרת שעות הלמידה בבית הספר כמפורט להלן:

בכיתות א-ב: 1 שעה שבועית

בכיתות ג-ט: 2 שעות שבועיות

בכיתות י-י"ב: חמש יחידות ולהלן הפירוט:

יחידת חובה אחת הכוללת נושאים בסיסיים המקנים לתלמיד ידע בסיסי ומקיף על המורשת והתרבות שלו.

שלוש יחידות בחירה להעמקה ולהרחבה:

- יחידת הבחירה הראשונה כוללת ערכים, מצוות ומנהגים; התפתחות העדה הדרוזית, ייחודיות והשתלבות".

- יחידת הבחירה השנייה כוללת המורשת ההגותית המונותאיסטית הדרוזית.

- יחידת הבחירה הרביעית כוללת מוסדות דתיים ומסורתיים וארגון עדתי ומורשת עממית.

יחידה חמישית: עבודת חקר

ללימוד התכנים בכל יחידת בגרות הוקצו 90 שעות לימוד.

המלצות לדרכי הוראה – למידה – הערכה (ה.ל.ה.)

דרכי הוראה-למידה

השגת מטרות תכנית הלימודים מותנית במידה רבה בדרכי ההוראה- למידה והערכה (ה.ל.ה.) שתבחרנה ותיושמו במהלך ההוראה בכל אחת מדרגות הכיתה. ועדת התכנית פיתחה תכנית זו על בסיס הגישה הקונסטרוקטיביסטית וממליצה למורים לאמץ גישה זו בבואם לתכנן את תכנית ההוראה-למידה-הערכה בכיתתם ובבית ספרם. על פי הגישה הקונסטרוקטיביסטית, נקודת המוצא בתכנון עבודת המורה משתנה מראיית יכולת הלמידה של התלמידים והרקע הסביבתי שלהם כנתונים קבועים ובלתי משתנים, לעבר האסטרטגיות האישיות שהתלמידים נוקטים בהן ביוזמתם, מתוך כוונה לשפר את תוצאות הלמידה ואת סביבת הלמידה שלהם (בירנבוים, יועד, כץ וקימרון, 2004). להלן יובאו מספר המלצות לאסטרטגיות הוראה-למידה והערכה הנובעים מהגישה הקונסטרוקטיביסטית:

למידה בגישת החקר

”הילד צריך להיות מסוגל לארגן בעצמו את הידע שלו במקום שהמורה או החברה יעשו זאת עבורו” (ג'ון דיואי)

למידת החקר תשולב בהיקפים שונים המוצעים בתכנית. כמו כן תשולב למידת חקר בהיקף של יחידת לימוד אחת בת 90 שעות (יחידה חמישית).

הנחות היסוד ללמידה בגישת החקר

- התלמידים מבנים את הידע במוחם בתהליך פעיל של העמקה בתוכן ובנתונים.
- במהלכה, התלמידים מתנסים בתהליך מורכב של הגדרה ופתרון בעיות.
- הלמידה ממוקדת בחיפוש תשובה לשאלה בעלת משמעות לתלמידים ומפעילה חשיבה עצמאית מסדר גבוה.
- תהליך הלמידה בדרך החקר כוללת ארבעה שלבים מרכזיים: זיהוי מצב המעורר בעיה או תופעות בעייתיות
- במצבים שונים: הגדרת הבעיה, חיפוש פתרונות, מציאת הפתרון לבעיה (זהר, 2006).
- שימוש מושכל במגוון משאבי מידע בתהליך הלמידה המידעני מזמן ללומדים, בתהליך הדרגתי ומבוקר, את הכרת מאפייניהם של המקורות השונים, פיתוח חשיבה ביקורתית בבחירת המידע המתאים לצורכיהם וכן את הכישורים לארגון ולעיבוד מידע לשם הסקת מסקנות בתהליך ההבניה של הידע (ראו בהמשך מטרות אופרטיביות).

תנאים המעודדים למידת חקר

- יצירת מצבים של חופש בבחירת הנושאים והתכנים שהתלמידים מעוניינים לחקור (הנגזרים מתוכני התכנית).
- עידוד התלמידים לעבודת צוות במסגרת למידת החקר.
- עיצוב סביבה עשירה במקורות מידע והכוונת התלמידים לשימוש בהם.
- יצירת אקלים לימודי שיעודד את התלמידים ל: שאילת שאלות, ספקנות, תהיות, יזמות וכדומה.

■ עידוד התלמידים להצעת פתרונות שונים לבעיה ובחינתם מזוויות מבט שונות במסגרת דיון עם עמיתיהם.

השיח הלימודי¹ : (הכולל בין השאר דיונים במליאה, בימות דיון, השיח הסוקראטי וכדומה). השתתפות בשיח לימודי תלויה במחויבות ובמוטיבציה של המשתתפים להיות מעורבים, לשתף פעולה ולתרום לתהליך. בעת ההשתתפות בשיח לימודי, המשתתפים מפעילים מיומנויות חשיבה כמו שאילת שאלות, הבאת ראיות ודוגמאות מנומקות, ניסוח טיעונים, הערכת רעיונותיהם ורעיונות עמיתיהם וכדומה. כמו כן, במהלך שיח לימודי מפתחים המשתתפים מיומנויות תקשורת ומיומנויות בין-אישיות הכוללות בין השאר שיתוף פעולה, ניהול משא ומתן, גילויי סבלנות וסובלנות לדברי אחרים ועוד. כתוצאה מ האמור לעיל, מומלץ מעת לעת ובהתאם לנושא הנלמד, לתכנן אירועי למידה במתכונת של שיח לימודי במליאה או בקבוצה, או לערוך בימות דיון סביב סוגיה או בעיה משמעותית. לדוגמה, ניתן לדון בסוגייה "יצירת איזונים בין שמירה על המסורת לתפקוד במדינה מודרנית-מערבית" (במסגרת הנושא: התפתחות העדה הדרוזית "ייחודיות והשתלבות").

משחקי הדמיה

השימוש במשחקי הדמיה (כמו עימות בין בעלי דעות שונות, עריכת משפט על אירוע היסטורי או אקטואלי וכדומה) בעת הלמידה בכיתה מחייבים את המשתתפים ללמוד את הנושא הנדון לעומק, להבינו מזוויות מבט שונות ואף לנקוט עמדה מנומקת לגביו כדי למלא היטב את תפקידם באירוע המדומה. "המשפט ההיסטורי" מחדד את יכולת ההבחנה בין ניתוח האירוע לבין שיפוטו מבחינה מוסרית. יתרונו הנוסף, במיוחד בציר העוסק בהיסטוריה של העדה "התפתחות העדה הדרוזית ייחודיות והשתלבות", הוא באפשרות להכיר ולהבין מתוך "מעורבות אישית" את רוח התקופה, אירועים מכוננים, דמויות מרכזיות שפעלו בתקופות שונות, מחלוקות בתקופה הנלמדת וכדומה. יתר על כן, גילום דמותה של אישיות מסוימת עשויה לעורר לעתים אמפתיה ואף הזדהות עם הדמות או לעורר סקרנות והתעניינות בנושא שבמרכז האירוע.

למידת חוץ-כיתתית

יציאה מהכיתה לאתרים קדושים ואחרים במטרה להכיר את הסביבה הטבעית הקרובה או ביקור בתערוכות, במוזיאונים במוסדות שונים, מוסיפים גם הם ללמידה ממד ייחודי ואותנטי. המפגש הבלתי אמצעי עם חפצים ומוצגים אחרים במוזיאון או בכל אתר אחר, פרטי או ציבורי, עוזרים לתלמידים להבין את התרבות, המורשת וההיסטוריה.

צפייה בסרטים

הצפייה בסרט איכותי עשויה להמחיש ללומדים את הנושא הנלמד ולסייע בהבנתו. יש לראות בסרטים, תיעודיים או עלילתיים, משאב מידע שראוי ומומלץ לשלבו בהתאם לעניין בתהליך ההוראה-למידה המתוכנן. צפייה מודרכת בסרט מזמנת קיומו של דיון ושיח לימודי כשהלומדים מגיבים, מנתחים את המידע הנראה על גבי המרקע, מתייחסים למסרים המובעים בו ומפעילים מיומנויות שיפוט והערכה על אודות הסוגיות שהועלו בסרט.

¹ להרחבה ר' : <http://www.cet.ac.il/self-regulation/main.htm> - "בהבנייה מתמדת" (בירנבוים, יועד, כץ וקירמרון, 2004), פרק 6, "השיח הלימודי".

נוסף לכך, צפייה מודרכת כאשר היא מהווה מרכיב משמעותי בתהליכי ההוראה-למידה על פני רצף הכיתות והשנים, מזמנת ללומדים סוגות של סרטים ומאפשרת להם להעריך ולשפוט את מידת מהימנותו של המידע המוצג בסרט. בדרך זו צפויה להתפתח גם צרכנות ביקורתית של מדיה זו.

הערכה כמעצבת הוראה²

בנושא "הערכת הישגים" קיימות שתי גישות מרכזיות השונות זו מזו:³
א. הגישה האיכותית שעל פיה נתפסת ההערכה כהערכה לשם למידה (הל"ל) המוכרת גם בכינוי "הערכה מעצבת".

ב. הגישה הכמותית שעל פיה נתפסת ההערכה כהערכה של הלמידה (הש"ל) המוכרת גם בכינוי "הערכה מסכמת".

כל אחת מהגישות מציבה מטרות הערכה שונות, המשפיעות והמנבבות את תרבות הלמידה וההוראה בכיתה. מטרת ההערכה על פי הגישה הראשונה היא מתן משוב מפורט לקידום הלמידה וההוראה. מטרת ההערכה על פי הגישה השנייה היא מתן סיכום או דין וחשבון על רמת הישגיהם של הלומדים בצורת ציון, לשם מיון, הסמכה וכדומה.

כחלק מיישומה של כל תכנית לימודים, כותבי מסמך זה ממליצים לאמץ את הגישה האיכותית בהערכה (הל"ל) כדי לשפר את ההוראה ולקדם את הלמידה. לפי גישה זו, ההערכה אינה אירוע חד פעמי המתרחש בנקודת זמן נתונה וידועה מראש. ההערכה צריכה להיות חלק בלתי נפרד מתהליך הלמידה וההוראה (הל"ה – הוראה-למידה-הערכה). מטרתה היא שהלומדים והמורים יבחנו באיזו מידה הושגו המטרות, יאתרו נקודות חוזק, נקודות לחיזוק, קשיים וכשלים. תרבות הערכה זו מכוונת את הלומדים ואת המורים לאסוף ראיות על עשייתם והבנתם תוך שיפוט אינטגרטיבי של הראיות המצטברות. יסודה של גישה זו הוא בתפיסה הקונסטרוקטיביסטית של הלמידה, המדגישה את יצירת הידע והבנייתו על ידי הלומדים בתהליך בנייה פרשני, כלומר תוך חיפוש משמעות ופרשנות לידע ההולך ונבנה. למידה כזו כרוכה בפיקוח התלמידים על תהליכי למידתם, הערכת תהליך הלמידה והידע הנבנה והתאמת אסטרטגיות למידה וחשיבה לפי הצורך.

מתוך תפיסה זו של מהות ההערכה, מוצע להתייחס להיבטים הבאים:
יש לשמור על הקשר בין תהליכי ההערכה, הלמידה וההוראה (הל"ה חלופית).

להלן יובא פירוט הכלים המרכזיים לאיסוף ראיות על ההישגים והערכתם שניתן לעשות בהם שימוש מושכל במהלך הלמידה וההוראה.

בכלים אלה אוספים התלמידים והמורים ראיות על תהליכי הלמידה ומעריכים את הבנת הנלמד, מפרשים ראיות אלו ומיישמים את מסקנותיהם על מנת לקדם את הישגיהם:

מטלות ביצוע + מחוונים

יומני תיעוד הלמידה (תיעוד ורפלקסיה)

תלקיטים (פורטפוליו)

מבחנים מסוגים שונים (בתנאי שיפותחו על פי העקרונות הנ"ל).⁴

² על פי: ד"ר צופיה יועד, פרק "הערכה", תכנית לימודים במקרא לבי"ס הממלכתי, האגף לת"ל, משרד החינוך, ירושלים 2002.
³ מ' בירנבוים, צ' יועד, ש' כ"ץ, ה' קימרון (2004). בהבנייה מתמדת, סביבת למידה מתוקשבת לפיתוח מקצועי של מורים בנושא תרבות ההל"ה המטפחת הכוונה עצמית בלמידה (יחידה 7), משרד החינוך, ירושלים, והוצאת מעלות.
⁴ דוגמאות למטלות ביצוע, למחוונים, ליומני תיעוד הלמידה, לתלקיטים ולכלים נוספים בהערכה, אפשר למצוא ב: מ' בירנבוים (1997). חלופות בהערכת הישגים, רמות, תל אביב.
מ' בירנבוים (1999) (עורכת). הערכה מושכלת – מתאוריה למעשה, רמות, תל אביב.
איך עושים את זה, מדריך מעשי לחלופות להערכת הישגים (תשס"ג). האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים ומעלות, ירושלים.

יומן תיעוד הלמידה (תיעוד ורפלקסיה)

יומן תיעוד הלמידה הוא אחד מכלי הלמידה וההערכה המעודדים הסתכלות פנימה על תהליכי הלמידה והבנת החומר הנלמד. היומן מכיל אוסף של הערות ומחשבות שהלומדים כותבים על תהליך למידתם ועל הישגיהם. הנחיית הלומדים לחשיבה ולכתיבה רפלקטיבית, מעודדת אותם ומאפשרת להם להתבונן ממרחק של זמן על המהלכים שעברו ועל תוצאותיהם. באמצעות יומני תיעוד הלמידה, התלמידים מנהלים דיאלוג כתוב עם עצמם, חיצוני עם מוריהם ולעתים אף עם עמיתיהם. דיאלוגים אלה מהווים סוגים של ראיות משמעותיות שהלומדים מספקים לעצמם ולמוריהם על תהליכי למידתם ומידת הבנתם את הנלמד.

תלקיט (פורטפוליו)

תלקיט הוא אוסף מכוון של חלק מעבודות הלומדים שנבחרו במהלך השנה בקפידה על ידי הלומדים כדי להביאם כראיות למהלכי הלמידה ולביצועי ההבנה שלהם בחומר הנלמד. מאחר שהתלקיט נבנה על ידי כל לומד ולומדת, הוא אמצעי לביטוי עצמי וייחודי. עקרונות לבניית התלקיט:

- הלומדים יקבעו וינסחו עם המורים:
- א. קריטריונים ברורים לבחירת החומר שייכלל בתלקיט
- ב. קריטריונים ברורים לשיפוט החומר

הלומדים יהיו אחראים לניהול התלקיט לאורך השנה ולבחירת הראיות שייכללו בו. בתלקיט אפשר לכלול פריטים מסוגים שונים: פריטים כתובים, מוקלטים וחזותיים. דוגמה לכך: שיעורי בית, מבחנים, תוצרי מטלות ביצוע, תוצרי חקירה עיונית, דו"ח, דגם, מצגת, עיתון, רפלקסיה והערכה עצמית, הערכות עמיתים, תצפיות ועוד.

כל פריט שייבחר להיכלל בתלקיט ילווה בהסבר: מדוע נבחר, מה הוא אמור לייצג, איך נוצר, מה היו הקשיים בביצועו, כיצד התגברו על הקשיים, מה הערך המוסף של פריט זה לעולם הידע של הלומדים וכדומה.

מבחנים מסוגים שונים

הבחנים והמבחנים יינתנו בכתב או בעל-פה בזמן מוגדר, על יחידת חומר מוגדרת לעתים, גם בעזרת ספר פתוח ובשימוש מושכל בחומרי עזר. הבחנים והמבחנים יתבצעו במסגרת הכיתה או כמבחן בית ויבדקו את ידיעות הלומדים ביחידת לימוד מצומצמת או מורחבת לגבי תכנים שנלמדו בכיתה. על כן הם יכללו שאלות שבהן הלומדים נדרשים לחשיבה ברמה גבוהה (הסבר, השוואה, נימוק בעד ונגד, ניתוח, הערכה וכדומה) ולא לשינון ולזכירה בלבד. הערכת בחנים ומבחנים אלה תהיה באמצעות משוב מפורט בהתאם ליעדים שהציבו המורים והלומדים למהלך הלמידה ולא רק באמצעות ציון מספרי מסכם.

לסיכום:

כפי שצוין לעיל, יש להקפיד על הלימה בין דרכי ההוראה בכיתה לדרכי הלמידה והערכה הנהוגות בה ולכן

סביבת הלמידה צריכה לאפשר ללומדים התנסויות בסוגי עבודות מגוונים כאלה היוצרים את תרבות החשיבה בכיתה. "לדבר על תרבות חשיבה כיתתית פירושו להתייחס אל הסביבה הכיתתית שבה חוברים יחד כוחות השפה, הערכים, הציפיות וההרגלים במטרה לחזק ולטפח את מפעל החשיבה הטובה (ש' טישמן, ר' פרקינס, א' גיי (1996). הכיתה החושבת, מכון ברנקו וייס ומשרד החינוך, האגף לתכניות לימודים, ירושלים, עמ' 2).

מטרות כלליות של תכנית הלימודים

מטרותיה של תכנית לימודים זו היא לפתח לומדים בעלי מודעות וזיקה עמוקה לזהותם הדרוזית, למורשת עדתם ולשפה הערבית כחלק מתרבותם וזהותם. התלמידים יעצבו נורמות התנהגות ברוח הערכים הדתיים, החברתיים והאנושיים, המהווים יסודות מוצקים במורשת הדרוזית ובמקביל ימצאו את האיזון הראוי בין נורמות אלה לבין נורמות התנהגות המאפיינות את החברה במדינת ישראל והחברה המערבית המודרנית. התלמידים יחזקו את המודעות האזרחית שלהם כלפי מדינת ישראל ואת נכונותם לשותפות מלאה בחיים במדינת ישראל, תוך הגברת מוכנותם לתרום בבניין חברה ערכית ומוסרית ותוך מחויבות לדו-קיום ולשכנות טובה בין כל אזרחי המדינה.

להלן פירוט המטרות:

1. הכרת הערכים החברתיים והרוחניים של העדה הדרוזית, קבלתם כערכים מחייבים בתפקודו של הפרט בחיי היום יום ובחיזוק הזיקה לקהילה.
2. הכרת המורשת העממית הדרוזית הנחשבת לחלק מהמורשת הערבית המזרח תיכונית והבנת מקומה וחשיבותה במורשת של העדה.
3. הבחנה בין שני מרכיבים מרכזיים במורשת העממית: מורשת תרבותית-חברתית (שירה עממית, ספרות, מוזיקה, מחול) ומורשת חומרית (מבנים ואתרים קדושים, מלאכת יד, ריהוט וקישוטים).
4. הכרה בערכים הומניסטים אוניברסליים כערכי יסוד של החברה הדרוזית וכערכים המהווים תשתית לחיים משותפים בחברה ובמדינה, תוך כבוד לזולת ולשונות בדעות ובאמונות של בני אדם ללא הבדל מוצא, גזע, דת ומין.
5. הכרה במעמדה של האישה הדרוזית על פי עקרונות הדת ובמחויבות המדינה והחברה לשמירה על זכויותיה.
6. ההבנה כי השלום הוא ערך אוניברסלי מחייב השולל כל ביטוי של אלימות ופגיעה באחר בנסיבות של אי הסכמה.
7. יכולת להשתלב בעולם מודרני הנמצא בתהליכי שינוי מתמידים תוך שמירה על ערכי העדה הדרוזית ותרבותה.
8. הבנת הקשר של המורשת הדרוזית לתרבות ולהיסטוריה הערבית והמזרח תיכונית ומשמעותו של קשר זה.
9. הכרת תולדות העדה הדרוזית לשם יצירת תחושת שותפות גורל בין בני כל העדה.
10. הבנת החשיבות של טיפוח יחסי שכנות טובה עם קבוצות אוכלוסייה שונות ביישוב, באזור ובמדינת ישראל ונכונות לפעול לטיפוחם ולחיזוקם של יחסים אלה.
11. טיפוח מערכות היחסים בין הקהילות הדרוזיות בעולם ומעורבות בחיי החברה והקהילה הדרוזית המקומית ובמוסדות החברתיים והתרבותיים.

כישורים ומיומנויות

1. **יישום** – יכולת להשתמש בידע במצבים חדשים
 2. **השוואה** – זיהוי הדמיון והשוני על פי תבחינים
 3. **מיון** – יצירת קטגוריות על בסיס תכונות משותפות של פריטים וקיבוץ פריטים לקבוצות על פי הקטיגוריות (התכונות)
 4. **איתור ואיסוף מידע ממקורות מידע מגוונים ורלוונטיים**: הבחנה בין מקורות מידע ראשוניים לבין מקורות משניים ובחירה מושכלת של המקור והמידע, בהתחשב בסוג התוכן שהמקור מספק כמו עמדה, תוכן עובדתי, דעה, תוכן רשמי ועוד.
 5. **למידת חקר**: ניסוח הסוגיה/התופעה/הבעיה לחקירה, העלאת השערות במידת הצורך, תוך הערכת המידע שנאסף ותרומתו להגדרת הבעיה (עיקרון הרלוונטיות והאמינות).
 6. **קריאה ביקורתית של טקסטים**
 7. **הסקת מסקנות מבוססות ומנומקות**
 8. **הערכת מידע מבחינת הרלוונטיות והאמינות**
 9. **עיבוד מידע והצגתו בצורה בהירה**
 10. **נקיטת עמדה מנומקת**
 11. **עבודה בצוות והשתתפות פעילה בדיון**:
השתתפות בשיח לימודי; השתתפות פעילה בדיון תוך ניסיון; שכנע בצדקת טענה נבחרת; קבלת החלטות בצוות; קבלת משוב וביקורת; מתן משוב וביקורת בונה; יכולת להעריך את עבודת הצוות ואת תרומתו הייחודית של כל אחד מחבריה.
- בעמודים הבאים נביא את מפרט התכנים והמטרות האופרטיביות של כל ציר וציר בהתייחס לכל אחת מדרגות הכיתה.**

ציר מס' 1- ערכים, מצוות ומנהגים כיתות א-יב

מטרות

התלמידים

1. יבינו את עקרונות האמונה, יתנהגו על פיהם ויבינו את תרומתם לטיפוח אדם מוסרי וערכי.
2. יכירו ויבינו את המצוות בין האדם לבורא, מצוות עשה ואל תעשה, ויהיו מודעים למחויבותם לנהוג על פיהן.
3. יכירו את הערכים מהמורשת הדרוזית המחייבים את הדרוזי בחיי היום יום בכל מעגלי השתייכות ויבינו את הכללים ונורמות ההתנהגות הנגזרים מערכים אלה.
4. יבינו את החשיבות של ההתנהגות על פי הנורמות והכללים הנגזרים מערכי המורשת לחיזוק הזיקה של בני העדה למורשת הדרוזית, לשימורה ולטיפוח אדם מוסרי.
5. יכירו סמלים ומנהגי טקסים במעגל החיים על פי המורשת הדרוזית ויבינו את המשמעות של כל אחד מהם.
6. יכירו את החגים ואת המנהגים הנהוגים בהם ויבינו את המשמעות של כל אחד מהמנהגים.
7. יבינו את חשיבות קיומם של מנהגי החגים השונים לחיזוק הזיקה של בני העדה למורשת הדרוזית ולשימורה ויהיו מודעים למחויבותם לקיים אותם.
8. יכירו את עיקרי הגותו ופועלו של אל-אמיר אל סייד ויבינו את תרומתו להלכה (מד'הב) הדרוזית.
9. יכירו נביאים מהדת הדרוזית ויבינו את פועלם ותרומתם על פי האמונה הדרוזית.

פירוט התכנים ודוגמאות לפעילויות - ציר מס' 1

ערכים, מצוות ומנהגים לכיתות יסוד: א- ו

התלמידים

יבינו את עקרונות האמונה, יתנהגו על פיהם ויבינו את תרומתם לטיפוח אדם מוסרי וערכי.

הנושא	מושגים/אישים	מפרט תכנים כיתות א-ב	מפרט תכנים כיתות ג-ד	מפרט תכנים כיתות ה-ו
עקרונות האמונה: אמונה באל אחד, אמירת דבר אמת, ערבות הדדית, קבלת הגורל	אל תווחד, מאמין וכופר, אלחיסאל אלתווחידיה, קדאא וקדר, מערוף ומנקר, טאעה, תפילה, שבועה, תוובה, יראת אלוהים, אלסובחאניה, שמות האל	- מאפייני דרוזי דתי וחילוני לדוגמה, התלמידים: - יפרטו את המאפיינים של דרוזי דתי ודרוזי חילוני - ילמדו בעל פה אל סובחאניאת (אל דועא)	משמעותם של שלושה מעקרונות האמונה: אמונה באל אחד, אמירת דבר אמת, ערבות הדדית. לדוגמה: התלמידים: - יקראו טקסט ויזהו בו עקרונות האמונה. - ידגימו את שלושת עקרונות האמונה באמצעות סיפורים מהמורשת שהם מכירים - יסבירו במילותיהם את המושגים מאמין וכופר, דתי וחילוני, טאעה, תוובה ויחברו סיפור קצר בו ישולבו משוגים אלה	- משמעותם של כל אחד מעקרונות האמונה הבאים: קבלת הגורל, אמירת אמת, אמונה באל אחד וערבות הדדית. לדוגמה: התלמידים: - יסבירו במילותיהם חלק מעקרונות האמונה וידגימו אותם באמצעות סיפור אישי שיחברו - ידונו במשמעותו של המושג דבר אמת ויציגו דוגמאות מחיי היום יום. - ינתחו טקסט בנדון, יזהו בו עקרונות וינמקו את בחירתם

המשך ציר מס' 1: ערכים, מצוות ומנהגים לכיתות יסוד: א-ו

התלמידים

יכירו ויבינו את המצוות בין אדם לבוראו – מצוות עשה ואל תעשה ויהיו מודעים למחויבותם לנהוג על פיהן.

הנושא	מושגים/אישים	מפרט תכנים כיתות א-ב	מפרט תכנים כיתות ג-ד	מפרט תכנים כיתות ה-ו
מצוות בין אדם לבורא- איסורים על פי הדת: מצוות אל תעשה	כבא'ר וצע'אאר: שתיית אלכוהול, עישון, סמים, ניאוף, רצח, שבועת שווא, אכילת טרף, נמימה, גיבה	מצוות עשה ואל תעשה, לדוגמה: התלמידים: - יסבירו במילים שלהם את המושג חלאל וחראם. - יציגו דוגמאות על התנהגויות על פי עשה ואל תעשה - יזהו בטקסט ביטויים למחויבות לקיום מצוות עשה ואל תעשה ויסבירו זאת במילים שלהם	משמעות כל אחד מהאיסורים על פי הדת, לדוגמה: התלמידים: - יסבירו בלשונם ובליווי דוגמאות מדוע אסורים על פי הדת: ניאוף, רצח, צריכת סמים, נישואי תערובת, אכילת טרף, עישון, משקאות חריפים ועוד - יאספו סיפורים ממקורות שונים, המבטאים איסורים אלה על פי הדת וינמקו את בחירתם.	משמעות כל אחד מהאיסורים על פי הדת, לדוגמה: התלמידים: - יסבירו בלשונם ובליווי דוגמאות מדוע אסור על פי הדת: לאכול חזיר, לשקר, לרמות, לגנוב ולהישבע שבועת שווא. - יאתרו סיפורים המבטאים איסורים אלה על פי הדת וינמקו את בחירתם.
מצוות עשה	תפילה, כשרות, צדק, אדאב אלג'וארח, חלאל וחראם.			

המשך ציר מס' 1: ערכים, מצוות ומנהגים לכיתות יסוד: א-ו

התלמידים

יכירו את הערכים מהמורשת הדרוזית המחייבים את הדרוזי בחיי היום יום ובמחזור השנה בכל מעגלי ההשתייכות ויבינו את הכללים ונורמות ההתנהגות הנגזרים מערכים אלה.

הנושא	מושגים/אישים	מפרט תכנים כיתות א-ב	מפרט תכנים כיתות ג-ד	מפרט תכנים כיתות ה-ו
ערכים מהמורשת - כבוד האדם - סובלנות - גמילות חסדים	היאחזות באדמה, כבוד לדתות ולאמונות שונות, קבלת	משמעות המושגים צניעות, ענווה, שוויון וכבוד לזולת לדוגמה: - יספרו סיפור קצר	משמעות הערכים סובלנות, כבוד לאדם ושוויון הנובעים מעקרונות האמונה הדרוזית.	משמעות הערכים קבלת האחר והשונה, סובלנות, אומץ, התנדבות, וואג'ב, ניקיון כפיים וגמילות

הנושא	מושגים/אישים	מפרט תכנים כיתות א-ב	מפרט תכנים כיתות ג-ד	מפרט תכנים כיתות ה-ו
	האחר, ניקיון כפיים, פדאאל ורד'אאל, כסר וגבר אלחאטר, פיקדון (ודיעה), עזרה הדדית, שותפות, התנדבות, אומץ, צניעות, אמינות, שוויון אישים אלאמיר אלסיד, אלשיח' אלפאדל, אלסת שרה	המבטא את המושגים צניעות וענווה. - ידגימו כיצד ניתן לשלב את הערכים כבוד לזולת ושוויון וינמקו זאת	לדוגמה, התלמידים: - ידונו בערכים סובלנות, כבוד לאדם ולסביבתו, וינתחו טקסטים בהקשר זה	חסדים. לדוגמה, התלמידים: - יסבירו את משמעות כל אחד מהערכים ויביאו דוגמאות שבהן הם באים לידי ביטוי בחיי היום. - ינמקו את הטענה שעקרונות האמונה תורמים לטיפול אדם מוסרי וידגימו זאת בעזרת דוגמאות מחיי היום יום. - יתכננו מגוון פעולות התנדבותיות למען השכונה או היישוב.
אהבת המולדת ושייכות לעדה		שייכות לעדה הדרוזית לדוגמה, התלמידים: - יזהו במפה את היישובים בהם חיים הדרוזים על פי חלוקה אזורית וימינו את היישובים בהתאם לאוכלוסיות החיות בהם. - יקימו אתרים בבתי הספר ויפרסמו באמצעותם יצירות ייחודיות אודות העדה הדרוזית	חשיבות הקשר לאדמה ושייכות לעדה במורשת הדרוזית לדוגמה, התלמידים: - ידונו במילה אדמה כערך ויסבירו את משמעותה - יסבירו במילים שלהם מדוע חשובה היאחזות באדמה על פי המסורת הדרוזית ויביאו דוגמאות לכך מתוך סיפורי מנהיגים, צדיקים ונביאים	המושגים אהבת מולדת ושייכות לעדה, כערכים במורשת הדרוזית. לדוגמה, התלמידים: - יסבירו את המושג שייכות ויביאו דוגמאות המבטאות ערך זה. - ינתחו טקסטים הדנים בערכים היאחזות באדמה ושייכות לעדה, יעבדו אותם ויגבשו מסמך משלהם המבטא את חשיבות ערכים אלה - יבטאו אהבת מולדת בסיפור, בשיר, במחזה וכדומה. - ידונו באירועים חברתיים ודתיים תרומתם לחיזוק

מפרט תכנים כיתות ה-ו	מפרט תכנים כיתות ג-ד	מפרט תכנים כיתות א-ב	מושגים/אישים	הנושא
הקשר בין בני העדה.				
<p>יחסי שכנות, שמירה על פרטיות הזולת, כבוד לאדם באשר הוא.</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - ינתחו טקסטים העוסקים ביחסים בין בני המשפחה ובין שכנים, יזהו את הרעיון המרכזי ויביעו את דעותיהם בנושא</p>	<p>כללים ונורמות התנהגות בבית ובמשפחה והערכים שמהם נובעים.</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - יסבירו במילים שלהם את כללי נימוסי השולחן וקבלת אורחים ואת המשמעות של כל אחד מכללים אלה בזיקה לערכים שמהם הם נובעים</p>	<p>כללים ונורמות ההתנהגות בבית ובמשפחה</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - יתארו את המאפיינים של המשפחה הדרוזית. - יסבירו במילים שלהם את מערכות הקשרים בין בני המשפחה הגרעינית והמורחבת. - יציגו נורמות התנהגות המקובלות בתוך הבית והמשפחה - יביאו דוגמאות מניסיונם האישי המבטא: כיבוד הורים, זקנים, חברים ועוד</p>	<p>בריאות והגיינה, נימוסי שולחן, קבלת אורחים, תרבות שיח, שכנות טובה, כבוד לקשיש, פתרון בעיות בדרכי שלום, משפחה גרעינית, חמולה, כבוד להורים, כבוד לילדים</p>	<p>הלכות ונימוסים (ג'בר וכסר אל-ח'ואטר)</p> <p>– כללים ונורמות התנהגות במעגלי השתייכות: בבית ובמשפחה</p> <p>אדב אל חיאת</p>
<p>ביטוי הערכים מהמורשת הדרוזית בכללים ונורמות ההתנהגות בחברה, לדוגמה, התלמידים: - יסבירו את המשמעות של אדב אל ג'וארח ויציגו התנהגויות שונות המבטאות ערכים אלה - ינהלו דיון קבוצתי על פי עקרונות תרבות השיח במורשת הדרוזית</p>	<p>נורמות וכללים שחייבים לנהוג על פיהם בחברה ובקהילה</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - יתכננו פעילות מובנית לשמירת הסביבה ביישוב - יאתרו אזורים מוזנחים ביישוב, יגבשו תכנית פעולה לתיקון המצב ויפעלו על פיה</p>	<p>נורמות וכללים שחייבים לנהוג על פיהם בגן ובבית הספר.</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - יציעו תכנית לשמירת הניקיון בבית הספר וטיפוח החצר</p>		<p>הלכות ונימוסים, כללים ונורמות התנהגות (סולוקיאת)</p> <p>במקומות ציבוריים ובאירועים חברתיים</p>

המשך ציר מס' 1: ערכים, מצוות ומנהגים לכיתות יסוד: א-ו

התלמידים

יכירו סמלים ומנהגי טקסים במעגל החיים על פי המורשת הדרוזית ויבינו את המשמעות של כל אחד מהם.

יכירו את החגים ואת המנהגים הנוהגים בהם ויבינו את המשמעות של כל אחד מהמנהגים.

מפרט תכנים כיתות ה-ו	מפרט תכנים כיתות ג-ד	מפרט תכנים כיתות א-ב	מושגים/א ישים	הנושא
<p>תפקידו ומשמעותו של הדגל הדרוזי בחברה הדרוזית:</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - ינתחו טקסטים הדנים בתפקידו של הדגל ובמשמעות הדתית של כל אחד מצבעיו, יעבדו מידע זה ויצרו טקסט חדש המסביר את הידע שבנו בנושא התפקיד החברתי שממלא הדגל וחשיבותו לעדה המשמעות של כל אחד מהחגים והערכים מהמורשת הבאים לידי ביטוי בהם</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - יסבירו את חשיבות מנהג הזיארה במורשת הדרוזית - יסבירו את המשמעות של חג אל אדחה ומנהגיו. - יסבירו מדוע חשוב לבקר במקומות הקדושים הקשורים למועדים</p>	<p>טקסים: נדר, אירוסין, חתונה, הולדת תינוק חדש</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - יסבירו את המושג נדר ואת משמעותו - יביימו ויציגו בכיתה טקס נדר - יסבירו את המנהגים והברכות בעת הולדת תינוק - יאתרו שירי חתונה ויציגו אותם בפני הכיתה</p> <p>מנהגי החגים השונים</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - יסבירו במילים שלהם את המושג זיארה ואת המנהגים הכרוכים בו. - יתארו ויסבירו את מנהגי החגים והזיארה - יתארו את חוויית הביקור שערכו במקומות הקדושים - יספרו על חוויית קשורות לחג אל אדחה</p>	<p>דגל דרוזי</p> <p>לדוגמה, התלמידים: יזהו את הדגל הדרוזי מבין מגוון של דגלים ויציירו אותו בצבעים</p> <p>ברכות של החג והזיארה:</p> <p>אל אדחה, נביא שועיב, נביא סבלאן, נביא אלחדר לדוגמה, התלמידים: - ידקלמו את הברכות של כל אחד מהחגים והזיארה ויסבירו אותן</p>	<p>אירוסין, מנהגי חתונה, הולדת תינוק חדש, עקד, נקוט, תאהיל, זפאף, תפילה על המת, הלוויה, רחמה, נעווה, נדר, אלפאתחה, חלווה</p> <p>מושגים</p> <p>חג, ליאלי אלעשר, ווקפה (ערב חג), קיים, מקום קדוש, מקאם, קבר, נביא, דיריח, מזאר, וולי, צדקה, זיארה מקבולה</p>	<p>סמלים וטקסים:</p> <p>דגל דרוזי, פריטי לבוש, טקסים במעגל החיים ולוח השנה, שמחה ואבל, נדרים, תפילות</p> <p>חגים</p> <p>חג אל אדחה (הקרבת) זיארה בקברי הנביאים (ע'): שועיב, אלח'דר, אבו אברהים, בהאא אלדין, סבלאן, אבו</p>

ציר מס' 1: ערכים, מצוות ומנהגים לכיתות ז-יב

(מפרט המושגים והאישים כולל גם את מה שנלמד בכיתות היסוד א-ו)

התלמידים

יבינו את עקרונות האמונה, יתנהגו על פיהם ויבינו את תרומתם לטיפוח אדם מוסרי וערכי.

יכירו ויבינו את המצוות בין אדם לבוראו, מצוות עשה ואל תעשה ומחויבותם לנהוג על פיהם.

מפרט תכנים כיתות י-יב	מפרט תכנים כיתות ז-ט	מושגים/אישים	הנושא
<p>התנהגות על פי עקרונות האמונה ותרומתה לטיפוח אדם מוסרי</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - יסבירו בעזרת דוגמאות את משמעות המושגים שהופיעו בעמודה השניה - ינתחו טקסטים הדנים בעקרונות האמונה, ויסבירו כיצד כל אחד מעקרונות האמונה משפיע על ההתנהגות המוסרית של הדרוזי ועל מערכות היחסים ואורח החיים בעדה הדרוזית וינמקו טיעון זה מהמקורות</p>	<p>חמשת עקרונות האמונה, הערכים הנובעים מהם והתנהגויות המתחייבות מעקרונות וערכים אלה</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - יסבירו את חמשת עקרונות האמונה ואת הערכים הנובעים מכל אחד מהעקרונות וינמקו את קביעתם - ידגימו התנהגות מחיי היום יום ההולמת ערכים אלה המחייבים כל דרוזי להתנהג על פיהם: בין האדם לאלוהיו, בין אדם לחברו, למשפחתו ולאחרים בחברה וינמקו את הזיקה בין הערכים להתנהגות - יסבירו בעזרת דוגמאות את משמעותם של חלק מהמושגים הקשורים בעקרונות האמונה - יסבירו את ההבדל בין אל תחויד לבין אלשרק ואלכפר ואת ההבדל בין מערוף לבין מנקר</p>	<p>אל תווחיד, מאמין וכופר, אלשרק, אלכפר, כוונות טובות, אלפראאיד, קדאא וקדר, מערוף ומנקר, טאעה, תפילה, שבועה, תוובה, חזרה בשאלה, יראת אלוהים, כתבי קודש, אלסובחאניה, דתי וחילוני, גאהל ועאקל, שמות האל</p>	<p>עקרונות האמונה</p> <p>- אמונה באל אחד (ח'סאל תווחידיה) - אמירת אמת - ערבות הדדית - קבלת הגורל</p>
<p>איסור נישואי תערובות בעדה הדרוזית ומקור האיסור.</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - ינתחו טקסטים הדנים באיסור נישואי תערובת בעדה הדרוזית וינמקו על פי טקסטים אלה מדוע חשוב לממש אותו</p>	<p>המשמעות של האיסורים על פי הדת והמשמעות של מצוות עשה</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - ידונו במשמעות של כבאא'ר וצע'אאר ובזיקה בינה לבין אדאב אלג'וראח - ינמקו מדוע אדב</p>	<p>מושגים: כבאא'ר וצע'אאר (ניאוף), רצח, אונס, שתיית אלכוהול, עישון, סמים, נישואי תערובת, אכילת טרף התאבדות), חלאל וחראם</p>	<p>איסורים על פי הדת, מצוות עשה</p> <p>תפילה, כשרות, צדק, אדב אלג'וראח</p>

מפרט תכנים כיתות י-יב	מפרט תכנים כיתות ז-ט	מושגים/אישים	הנושא
	אלג'וראח הוא ערך מרכזי במסורת הדרוזית המחייב כל פרט בחברה להתנהג על פיו		

המשך ציר מס' 1: ערכים, מצוות ומנהגים לכיתות ז-יב

(מפרט המושגים והאישים כול גם את מה שנלמד בכיתות היסוד א-ו)

התלמידים

יכירו את הערכים מהמורשת הדרוזית המחייבים את הדרוזי בחיי היום יום בכל מעגלי ההשתייכות ויבינו את הכללים ונורמות ההתנהגות הנגזרים מערכים אלה ויתנהגו על פיהם.

יבינו את החשיבות של התנהגות על פי הנורמות והכללים הנגזרים מערכי המורשת לחיזוק הזיקה של בני העדה למורשת הדרוזית לשימורה ולטיפוח אדם מוסרי.

מפרט תכנים כיתות י-יב	מפרט תכנים כיתות ז-ט	מושגים/אישים	הנושא
<p>- ינתחו טקסטים ממשנתם של האישים שהוזכרו בעמודה 2 - יסבירו את משמעות המושגים פדאאל ורדיאאל ואת הזיקה שלהם לנורמות ההתנהגות המתחייבות מהערכים והעקרונות של חברה מתוקנת וינמקו את קביעתם</p> <p>- ינתחו טקסטים ממשנתם של אלאמיר אלסיד ואלשייח' אלפאדל ויביאו דוגמאות המבטאות ערכים שונים של המורשת וינמקו מדוע חשוב להתנהג על פי ערכים אלה - יציעו תכנית לחיזוק הקשרים בין הדרוזים ביישובים השונים על מנת לחזק את המודעות לחשיבות ערך השייכות לעדה ונימקו</p>	<p>- ינתחו טקסטים ממשנתם של האישים שהוזכרו בעמודה 2 - יביאו דוגמאות המבטאות ערכים של המורשת וינמקו את קביעתם (לפחות דוגמה מכל אחד)</p> <p>- ינתחו טקסטים של אדב אל חיאת ממשנתו של כמאל ג'ונבלט ויסבירו את ההנחיות לשמירת בריאות והיגיינה על פי טקסטים אלה</p> <p>- קדושת המשפחה על פי המסורת הדרוזית לדוגמה, התלמידים:</p>	<p>מושגים: ניקיון כפיים, פדאאל ורדיאאל, היאחזות באדמה, אהבת מולדת, שייכות, עזרה הדדית, מעורבות, התנדבות, אומץ, צניעות, הסתפקות במועט, אמינות, שוויון, כבוד, סובלנות, קבלת האחר, השלום כערך, ניחום אבלים</p> <p>אישים: אלאמיר אלסיד, אלשייח' אלפאדל, כמאל ג'ונבלט, שיח' אברהים אלהג'ירי, שיח' עקאב אלמע'רבי, אלסת נזירה, שיח' זין אלדין עבד אלג'יפאר תקי אלדין</p>	<p>ערכים מהמורשת</p> <p>- כבוד האדם</p> <p>- סובלנות</p> <p>- גמילות חסדים</p> <p>הלכות ונימוסים: כללים ונורמות התנהגות במשפחה,</p>

מפרט תכנים כיתות י-יב	מפרט תכנים כיתות ז-ט	מושגים/אישים	הנושא
<p>כיצד התכנית אכן תשיג מטרה זו</p> <p>- יציעו תכנית מובנית לפעילות שמטרתה חיזוק התובנה שסכסוכים פותרים בדרכי שלום (ביחסים בין-אישיים ברמה יישובית, אזורית וארצית)</p> <p>- יציגו דוגמאות לבעיות חברתיות המעסיקות את הפרטים ואת החברה במדינה ויציעו דרכים לפתרון הבעיות מהמקורות של: אמיר אלסייד, פחיר אלדין אלמעני, סולטן אלאטרש</p>	<p>- ינתחו טקסטים הדנים במוסד המשפחה ויסבירו את משמעות קדושת המשפחה על פי המסורת הדרוזית</p>		<p>במקומות ציבוריים ובאירועים חברתיים</p>

המשך ציר מס' 1: ערכים, מצוות ומנהגים לכיתות ז-יב

(מפרט המושגים והאישים כול גם את מה שנלמד בכיתות היסוד א-ו)

התלמידים

יכירו סמלים מנהגי הטקסים במעגל החיים על פי המורשת הדרוזית ויבינו את המשמעות של כל אחד מהם.

מפרט תכנים כיתות י-יב	מפרט תכנים כיתות ז-ט	מושגים/אי שים	הנושא
<p>השינויים שחלו בטקסים במעגל החיים הנהוגים בעדה ומשמעות הוויכוח הציבורי בסוגיית צביון הטקסים.</p> <p>לדוגמה, התלמידים:</p> <p>- ידונו בטקסים העוסקים בטקסי נישואין לאורך הדורות ויסבירו את השינויים שחלו בטקסי הנשואין בעדה ואת הגורמים לשינויים אלה</p> <p>- יערכו השוואה בין טקסי</p>	<p>הטקסים במעגל חיים וכיצד הם תורמים לחיזוק מערכות היחסים במשפחה ובחברה הדרוזית.</p> <p>לדוגמה, התלמידים:</p> <p>- ינתחו טקסטים הדנים בטקסים השונים ויסבירו את המושגים תאהיל וזפאף</p> <p>- יסבירו את החשיבות של הטקסים וכיצד כל אחד מהם תורם לחיזוק מערכות היחסים במשפחה ובחברה הדרוזית וינמקו טיעון זה.</p>	<p>אירוסין, מנהגי חתונה, הולדת ילד, עקד, נקוט, תאהיל, זפאף, תפילה על המת, הלוויה, רחמה, נעווה, נדר</p>	<p>טקסים במעגל החיים ולוח השנה, ימי שמחה ואבל, נדרים, תפילות, חלווה</p>

מפרט תכנים כיתות י-יב	מפרט תכנים כיתות ז-ט	מושגים/אי שים	הנושא
<p>נישואין ואבלות בעדה הדרוזית לבין אלה הנהוגים בדתות אחרות במדינה (אסלאם, יהדות ונצרות) - יסבירו את העמדות בוויכוח הציבורי בסוגיית הטקסים בחברה הדרוזית: רחמה, נקוט, נעוה, מנהגי חתונה ויגבשו עמדה מנומקת בסוגיית הטקסים</p>	<p>- יסבירו את ההבדל בין טקס חתונה בחברה דתית דרוזית לבין חברה חילונית ויסבירו מדוע קיים השוני - יבצעו ריקודים דרוזיים הקשורים לחתונות ושמחות - יסבירו את מנהגי האבלות</p>		

המשך ציר מס' 1: ערכים, מצוות ומנהגים לכיתות ז-יב

(מפרט המושגים והאישים כול גם את מה שנלמד בכיתות היסוד א-ו)

התלמידים

יכירו את עיקרי הגותו ופועלו של אמיר אל סייד ויבינו תרומתו להלכה (מד'הב) הדרוזית.

יכירו נביאים מהמורשת הדרוזית ויבינו את פועלם ותרומתם על פי האמונה הדרוזית.

מפרט תכנים כיתות י-יב	מפרט תכנים כיתות ז-ט	מושגים/אישים	הנושא
<p>ינתחו את משנתו של אמיר אל סייד בעזרת דוגמאות מטקסטים מאדאב אל אמיר אלסייד ויעריכו את תרומתו של אמיר אל סייד להלכה (מד'הב) הדרוזית</p>	<p>ינתחו טקסטים הדנים בנביאים שועיב ואלח'דר ויעריכו את פועלם ותרומתם</p>	<p>הנביאים (ע'): שועיב, אלח'דר, אבו אברהים, בהאא אלדין, סבלאן, אבו עבדאללה, אליעפורי</p>	<p>נביאים</p>

ציר מס' 2: מוסדות דתיים ומסורתיים וארגון עדתי: כיתות א-יב

מטרות

התלמידים

1. יכירו מוסדות דתיים ומסורתיים של העדה הדרוזית ויבינו את תפקידם.
2. יכירו את ההתפתחות שחלה במעמד ובתפקיד של המוסדות והארגון העדתי לאורך הדורות ועד ימינו ואת הוויכוח הציבורי כיום בסוגיית התפקיד, הסמכויות, דרכי המינוי והרלוונטיות.
3. יבינו כיצד המוסדות והארגון העדתי מאפשרים לחברה הדרוזית לשמור על ייחודה מחד גיסא ולהשתלב בחיי המדינה ובחברה הכללית מאידך גיסא.
4. יבינו את תרומת כל אחד מהמוסדות בטיפוח הזהות הדרוזית, בגיבוש העדה ובשימורה כעדה ייחודית לאורך הדורות.
5. יכירו את התפקידים המרכזיים שממלאת המנהיגות הרוחנית (חכמי הדת והשיח'ים) בארגון העדה ובמוסדותיה ויבינו את תרומתה בגיבוש הערכים ונורמות ההתנהגות של החברה הדרוזית.
6. יכירו את האתרים הקדושים לעדה הדרוזית ויבינו את חשיבותם במורשת הדרוזית.

פירוט התכנים ודוגמאות לפעילויות לציר מס' 2

מוסדות דתיים ומסורתיים והארגון העדתי לכיתות יסוד: א-ו

התלמידים

יכירו מוסדות דתיים ומסורתיים של העדה הדרוזית ויבינו את תפקידם.

יכירו את האתרים הקדושים לעדה הדרוזית ויבינו את חשיבותם במורשת הדרוזית.

מפרט תכנים כיתות ה-ו	מפרט תכנים כיתות ג-ד	מפרט תכנים כיתות א-ב	מושגים/אישים	הנושא
תפקיד הסאיס ובית התפילה בגיבוש העדה לדוגמה, התלמידים: - ינתחו טקסטים הדניס בחילוה ויסבירו בכתב את תפקידה במסורת הדרוזית - יסבירו את משמעות המושגים: ג'וויד, חרם, תפילה - יסבירו את המושגים:	בתי תפילה של העדות הדתיות: דרוזים, מוסלמים, יהודים ונוצרים לדוגמה, התלמידים: - יבחינו בין בית התפילה הדרוזי לבין בית התפילה של כל אחת מהעדות השונות (בית כנסת, כנסייה,	בתי תפילה של העדות האחרות: מוסלמים, יהודים ונוצרים לדוגמה, התלמידים: - יציינו את שמות בתי התפילה של כל אחת מהדתות (מסגד, כנסייה, בית	סאיס: תפקידים וסמכויות, חלוה, ד'ריח, מזאר, ח'יתאם, הטפה, שירה נביאים (ע"ה): שועיב- בהאא אלדין, סבלאן, אלח'דר, אבו עבדאללה, איוב,	מוסדות דתיים ומסורתיים: בית תפילה (ח'לוה)

מפרט תכנים כיתות ה-ו	מפרט תכנים כיתות ג-ד	מפרט תכנים כיתות א-ב	מושגים/אישים	הנושא
מקאם, ד'ריח, מזאר וקיים, ההבדלים ביניהם וחשיבות תפקיד הסאיס	מסגד, ח'לווה). - יבנו/יצירו דגמים של בית תפילה	כנסת) ויצייירו אותם - יזהו ביישוב שלהם מוסדות דתים כמו ח'לווה, מקאם, - יתארו את המקום במילים או בציור	יהודה, איליה, אבו אברהים, זכריה, אליעפורי	אתרים קדושים
אתרים קדושים לדרוזים בישראל וההיסטוריה של אתרים אלה על פי המסורת הדרוזית לדוגמה, התלמידים : - יסמנו במפה הארצית את כל האתרים הקדושים לדרוזים - יבחינו בין אתר קדוש לדרוזים בלבד לבין אתר קדוש לדרוזים ולבני עדות אחרות (מערת אליהו, מר אליאס, מוחרקה)	אתרים קדושים לדרוזים ביישוב וההיסטוריה של אתרים אלה על פי המסורת הדרוזית לדוגמה, התלמידים : - יסמנו במפה היישובית את הח'לווה והמקאם - יבצעו עבודת חקר על כל אחד מהאתרים הקדושים ביישוב ויציגו אותן בפני הכיתה	צדיקים ואישים : שיח' שמש, אבו ערבייה, יוסף אלגריב, אלסת שעואנה מושגים : מקאם, מזאר, ד'ריח, קיים		
חשיבות קיומם של מוסדות חברתיים בישובים דרוזים ותרומתם לקהילה לדוגמה, התלמידים : - ימנו את המוסדות החברתיים והמסורתיים בישוב ויסבירו מהם תפקידו של כל אחד מהמוסדות	תפקיד שמילאו וכיצד פעלו: הגורן, המעיין, בית הבד, בית האפייה, בית הארחה לדוגמה, התלמידים : - יבצעו עבודת חקר על הגורן, המעיין, בית הבד, בית הארחה ועל התפקיד שמילאו בחיי היום יום של העדה וכיצד פעלו ויצגו את ממצאיהם בפני הכיתה	ועדות סולחה, הגורן, המעיין, בית הבד, בית אפיה, מנזול – בית הארחה, מוכתאר מושגים : ווגייה, עקד אל ראייה	מוסדות חברתיים מסורתיים	

ציר מס' 2: מוסדות דתיים ומסורתיים וארגון עדתי לכיתות ז-יב

(מפרט המושגים והאישים כולל גם את מה שנלמד בכיתות היסוד א – ו)

התלמידים

יכירו מוסדות דתיים ומסורתיים של העדה הדרוזית ויבינו את תפקידם.

יכירו את האתרים הקדושים לעדה הדרוזית ויבינו את חשיבותם במורשת הדרוזית.

מפרט תכנים כיתות י-יב	מפרט תכנים כיתות ז-ט	מושגים/אישים	הנושא
<p>חשיבות בית התפילה ותפקיד הסאיס בטיפול הזהות הדרוזית ובגיבוש העדה</p> <p>לדוגמה, התלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> - יבצעו עבודת חקר על בית התפילה ותפקיד הסאיס ותרומתם של אישים מרכזיים שמילאו תפקיד בחלווה, בעדה או ביישוב הדרוזי לטיפול הזהות הדרוזית ולגיבוש העדה - יסבירו את תרומתם ופועלם של האישים והנביאים הקשורים לכל אחד מהאתרים (ראו גם ציר עקרונות האמונה, ערכים מצוות ומנהגים) - יגבשו עמדה מנומקת על תפקיד האתרים קדושים בחיזוק האמונה והזהות הדרוזית ובגיבוש חברתי של בני העדה 	<p>בית התפילה ותפקיד הסאיס בטיפול הזהות הדרוזית ובגיבוש העדה</p> <p>לדוגמה, התלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> - יגדירו את תפקידו של הסאיס <p>חשיבות האתרים הקדושים בטיפול הזהות הדרוזית ובגיבוש העדה</p> <p>לדוגמה, התלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> - יסבירו את משמעות המושג דעוה - ינתחו טקסטים מספרים את הסיפור ההיסטורי של האתרים הקדושים כמו: הסיפור ההיסטורי של סלאח אדין אל איוב בהקמת המקאם נביא שועיב; יסבירו אילו ערכים מהמורשת הדרוזית באים לידי ביטוי בסיפור ההיסטורי של כל אחד מהאתרים הקדושים לדרוזים בישראל, סוריה ולבנון וינמקו את קביעתם 		<p>מוסדות דתיים- מסורתיים</p> <p>בית תפילה (ח'לווה)</p> <p>אתרים קדושים</p>

המשך ציר מס' 2: מוסדות דתיים ומסורתיים והארגון העדתי לכיתות ז-יב

(מפרט המושגים והאישים כול גם את מה שנלמד בכיתות היסוד א-ו)

התלמידים

יכירו את התפקידים המרכזיים שממלאת המנהיגות הרוחנית (חכמי הדת והשיח'ים) בארגון העדה ובמוסדותיה ויבינו את תרומתה בגיבוש הערכים ונורמות ההתנהגות של החברה הדרוזית.

הנושא	מושגים / אישים	מפרט התכנים כיתות ז-ט	מפרט התכנים כיתות י – יב
רשות רוחנית - משייחית אל עקל בלבנון ובסוריה - המועצה הדתית (מגילס דיני) בישראל	השיחיים אברהים אל הג'רי, אבו עלי חסין ג'רבע, מוחמד אבו שקרא, אמין טריף, מופק טריף	התפקיד של הרשות הרוחנית וכיצד היא תרמה לגיבוש הערכים והנורמות של העדה הדרוזית לדוגמה, התלמידים: - ינתחו טקסטים ממקורות שונים ויסבירו את משמעות המושגים רשות רוחנית ומשייחית אל עקל - יציגו את הדעות השונות לגבי המועד בו נוסדה לראשונה הרשות הרוחנית בכל אחת מהארצות (סוריה, לבנון, ישראל) - יסבירו כיצד תורמת הרשות הרוחנית לגיבוש הזהות הדרוזית בפרט וגיבושה של העדה וביאו דוגמאות מהפסיקה הדתית - יציינו את האישים המרכזיים שכיהנו בתפקידים שונים ברשות הרוחנית ויעריכו את תרומתם למסורת הדרוזית ולטיפוח הנורמות והערכים של העדה	מפרט התכנים כיתות י – יב
מעמדה ותפקידה של הרשות הרוחנית הדרוזית			- יסבירו את הרכב הרשות הרוחנית, דרכי הבחירה והמינוי של בעלי התפקידים - ינתחו את העמדות השונות בסוגיית התפקיד והסמכויות של הרשות הרוחנית ואת העמדות בוויכוח לגבי דרך בחירת האישים לתפקיד במוסד זה - ינתחו טקסטים בנדון ויסבירו את הייחודיות של המועצה הדתית הדרוזית בישראל, הרכב ותפקידים בהשוואה לאלו שבסוריה ובלבנון

המשך ציר מס' 2: מוסדות דתיים ומסורתיים והארגון העדתי לכיתות ז – יב

(מפרט המושגים והאישים כול גם את מה שנלמד בכיתות היסוד א–ו)

התלמידים

- יכירו את ההתפתחות שחלה במעמד ובתפקיד של המוסדות והארגון העדתי לאורך הדורות ועד ימינו ואת הוויכוח הציבורי כיום בסוגיית התפקיד, הסמכויות, דרכי המינוי והרלבנטיות שלהם כיום.
- יבינו כיצד המוסדות והארגון העדתי מאפשרים לחברה הדרוזית לשמור על ייחודה מחד ולהשתלב בחיי המדינה ובחברה הכללית מאידך.
- יבינו את תרומת כל אחד מהמוסדות בטיפוח הזהות הדרוזית, בגיבוש העדה ובשימורה כעדה ייחודית לאורך הדורות.

נושא	מושגים / אישים	מפרט התכנים כיתות ז-ט	מפרט התכנים - כיתות י-יב
בתי דין דרוזיים הקדש (אלוואקף)	אפוטרופוס, ירושה, קטין, עיזבון, קאדי, מדיהב, הקדש, ווכיל		<p>מבנה, תפקידים וסמכויות בתי הדין הדרוזיים, דרך מינוי שופטים בבתי הדין והוויכוח בסוגיית מינוי שופטים לבתי דין דרוזיים לדוגמה, התלמידים: - יסבירו את תהליך ההתפתחות של בתי הדין הדרוזיים בסוריה, לבנון וישראל וישוו בין המבנה, התפקידים והסמכויות שלהם לבין בתי הדין האזרחיים במדינה - ינתחו את העמדות השונות בוויכוח בסוגיית מינוי שופטים לבתי דין דרוזיים ויגבשו עמדה מנומקת בסוגייה זו</p> <p>תרומת בתי הדין הדרוזיים להמשך קיומה של העדה כעדה ייחודית המאפשרת לה להשתלב בחיי המדינה ובחברה הכללית לדוגמה, התלמידים: - יסבירו את חשיבות המאבק להכרה בזכות הדרוזים להקים בתי דין נפרדים - ינתחו 3 – 4 פסיקות מרכזיות שנפסקו על ידי שופטים שונים</p>

מפרט התכנים - כיתות י-יב	מפרט התכנים כיתות ז-ט	מושגים / אישים	הנושא
<p>בנושאים שבסמכות בתי הדין כמו נישואין וגירושין, אפטרופסות, צוואות, עיזבון-ירושה, הקדש ועוד.</p> <p>- יגבשו עמדה מנומקת כיצד בתי הדין הדרוזיים תורמים להמשך קיומה של העדה</p> <p>- יקיימו משפט מבויס באחת הסוגיות בהן דן בית הדין ובאמצעותו ידונו בחשיבותם של בתי הדין הדרוזיים</p>			
<p>תרומת מוסדות חינוך ותרבות דרוזיים בארץ ובעולם לשמירת קיומה של העדה כעדה ייחודית</p> <p>לדוגמה, התלמידים:</p> <p>- יעריכו את תרומתו של כל אחד מהמוסדות לטיפוח הזהות הדרוזית ולחיזוק הזיקה למורשת הדרוזית</p> <p>תרומתם של המוסדות לחקר המורשת הדרוזית ועמותות בינ"ל לחיזוק הזהות הדרוזית והקשר בין הקהילות הדרוזיות השונות בעולם</p> <p>לדוגמה, התלמידים:</p> <p>- יחקרו את פעולותיהם של 3-4 מוסדות הנ"ל שהוקמו לשמירת הקשר בין הקהילות הדרוזיות בעולם, השפעתם ותרומתם לחיזוק הזהות הדרוזית והזיקה לעדה</p>	<p>מוסדות חינוך ותרבות דרוזיים בארץ ובעולם ותפקידם</p> <p>לדוגמה, התלמידים:</p> <p>- יידונו בנסיבות וברקע להקמת כל אחד מהמוסדות ואת התפקיד של כל אחד מהם:</p> <p>אלביאדה, בית היתום הדרוזי, מדרסת אל אשראק, חלואאת אלרוג'</p>	<p>השיחיים: סיף אלדין שועיב, גמאל אלדין אל חמרא, גמאל אלדין שוגיאע, מוהנא חסאן ואחרים</p>	<p>מוסדות חינוך ותרבות והכשרה דתית:</p> <p>ח'לואת אלביאדה, בית היתום הדרוזי, מדרסת אל אשראק, מדרסת אלערפאן, ח'לואת אלרוג'ב</p> <p>מוסדות לחקר המורשת הדרוזית ועמותות בינ"ל לשמירת הקשר בין כל הקהילות הדרוזיות בעולם</p>

ציר מס' 3 - מורשת עממית כיתות א – יב

מטרות

התלמידים:

1. יכירו את סוגיה השונים של היצירה הספרותית העממית: (סיפור, משל, פתגם, חידה, שירה) ואת מאפייניהם הייחודיים.
2. יבינו את התכנים והמסרים של יצירות שונות.
3. יבינו את ההבדלים בין מאפייני הסיפור העממי הדרוזי לבין מאפייני הסיפור העממי בתרבויות מזרח תיכוניות אחרות.
4. יכירו את המקור של ריקודי הדבקות ואת ההבדלים בין ריקודי הדבקות במסורת הדרוזית לבין אלו שבתרבויות אחרות.
5. יכירו את תחומיה השונים של המורשת החומרית כפי שהיא באה לידי ביטוי באורח החיים המסורתי היום יומי.
6. יבינו את המשותף בין התרבות החומרית הדרוזית לתרבויות חומריות מזרח תיכוניות ואת הייחודי לתרבותם.
7. יבינו את השינויים שחלו בתרבות החומרית הדרוזית בעידן המודרני.

פירוט התכנים ודוגמאות לפעילויות ציר מס' 3

מורשת עממית כיתות יסוד א – ו

התלמידים

- יכירו את סוגיה השונים של היצירה הספרותית העממית: (סיפור, משל, פתגם, חידה, שירה) ואת מאפייניהם הייחודיים.
- יבינו את התכנים והמסרים של יצירות שונות.
- יכירו את הייחודי לכל אחד מהריקודים המסורתיים שרוקדים באירועים שונים בחיי העדה.

נושא	מושגים/א/ישים	מפרט התכנים וכיתות א - ב	מפרט התכנים כיתות ג – ד	מפרט התכנים כיתות ה - ו
ספרות עממית פרוזה ושירה ריקודים	אגדות, משלים, פתגמים, דרשות, חידות ומעשיות אישים: שבלי אלאטרש, טליע חמדאן סוגי שירה:	שירי ערש, דלעונא	שירי שדה, קינה ושמחה לדוגמה, התלמידים: - ישירו משירי דלעונא, אלמחורבה ואבו אלזולוף	חידות, פתגמים ומשלים מהספרות העממית לדוגמה, התלמידים: - יזהו חידות, פתגמים ומשלים מהספרות העממית וינמקו זאת

מפרט התכנים כיתות ה - ו	מפרט התכנים כיתות ג - ד	מפרט התכנים וכיתות א - ב	מושגים/א ישים	נושא
<p>באמצעות מאפיינים של כל אחד מהם - יביאו דוגמאות של ריקודים מסורתיים הנוהגים בשמחות וסוגי דבקות - יבצעו סוגי דבקות שונים בשילוב מוזיקה</p> <p>המורשת החומרית והמשמעות הדתית והחברתית שלה והמאפיינים הייחודיים של קיום אורח חיים דרוזי מסורתי</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - יחקרו את הקשר בין סוגי המאכלים המסורתיים לבין תנאי המחיה, האקלים והסביבה שבה חיים הדרוזים - ידונו במאכלים המסורתיים ומידת תרומתם לבריאות האדם - יסבירו את הזיקה בין מבנה הבית והשכונה לבין צרכי החברה</p>	<p>המורשת החומרית וביטויה באורח החיים היום יומי המסורתי: לבוש, כלי עבודה ומשלחי יד, מבנה הבית ורהיטים מסורתיים, אומנויות עממיות ומשחקים מסורתיים</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - ישוו בין הלבוש הדרוזי המסורתי לבין הלבוש המודרני השווה והשונה - יציגו את מבנה הבית הדרוזי המסורתי ותכולתו בהשוואה לבית מודרני</p>	<p>לבוש, מאכלים ומשחקים מסורתיים</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - יפרטו את מרכיבי הלבוש הדרוזי המסורתי לגברים ולנשים - יציגו סוגי מאכלים מסורתיים ומגוון כלים ומשחקים מסורתיים</p>	<p>שירים, מזמורים ולחנים: שירי שדה ערש קינה מלחמה ושמחה (עתאבא, אלמיגינא, דלעונא, אבו-אלזולוף, אלחדא, אל מחורבה) ועוד</p> <p>ריקודים מסורתיים בשמחות: סוגי דבקות גברים/נשים מצנפת (לפה), גלימה (עבאאה), צעיף (נקאב)</p>	<p>אורח חיים: לבוש, מאכלים ומבנה בית מסורתיים</p>

נושא	מושגים/א ישים	מפרט התכנים וכיתות א - ב	מפרט התכנים כיתות ג - ד	מפרט התכנים כיתות ה - ו
משלוחי יד, כלים מסורתיים	כלים לבית ולעבודה, (קליעת קש, רקמה, טוויה), משחקים, ריהוט, עוד, מנגיל, שאעוב, מד'ראה, לוח דראס, דסת, דיואן		- יזהו כלי בית ועבודה מסורתיים ויציגו אותם על פי משלוחי היד - ידונו בפריטי אומנות מסורתית הנמצאים בסביבתם הקרובה	- יבצעו עבודת חקר על אומנות מסורתית - יחפשו מקורות לאומנות מסורתית ויתעדו אותה

ציר מס' 3: מורשת עממית כיתות ז- יב

(מפרט המושגים והאישים כול גם את מה שנלמד בכיתות היסוד א-ו)

התלמידים

יכירו את סוגיה השונים של היצירה הספרותית העממית: (סיפור, משל, פתגם חידה שירה) ואת מאפייניהם הייחודיים.

יבינו את התכנים והמסרים של יצירות שונות.

יבינו את ההבדלים בין מאפייני הסיפור העממי הדרוזי לבין מאפייני הסיפור העממי בתרבויות אחרות מזרח תיכוניות.

הנושא	מושגים / אישים	מפרט התכנים כיתות ז- ט	מפרט התכנים כיתות י - יב
פרוזה	אגדות, משלים, פתגמים, דרשות, חידות, מזמורים, לחנים שבלי אלאטרש נסיב מכארם	- יסבירו את המאפיינים של סיפור עממי, אגדה, משל וישוו ביניהם - יציגו בפני הכיתה סוגות שונות וינמקו את קביעתם - ינתחו יצירות של שבלי אלאטרש ויסבירו את המשמעות של המורשת הדרוזית הבאה לידי ביטוי ביצירות אלה - ינתחו יצירות של נסיב מכארם ויסבירו את המסרים של כל אחת מהיצירות	- ינתחו דוגמאות שונות מהפרוזה והשירה העממית ויסבירו מהו מוסר ההשכל הנובע מכל אחת מהיצירות המורשת העממית הדרוזית, כחלק מהמורשת הערבית המזרח תיכונית לדוגמה, התלמידים: - ישוו בין המורשת העממית הדרוזית לבין המורשת העממית הערבית המזרח תיכונית ויסבירו את המשותף ואת השונה ביניהם

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
<p>שירה עממית לדוגמה, התלמידים: - ימיינו את השירה העממית לסוגיה על פי המאפיינים וחרוז ומשקל - יתנסו בחיבור יצירות דוגמת השירה והפרוזה העממית - ינתחו דוגמאות מפרוזה ושירה עממית של משוררים ויסבירו מהם המסרים החברתיים החבויים בהם - יביאו דוגמאות מהשירה והפרוזה העממית שניתן באמצעותן לחזק את הלכידות בין חברי העדה בעתות משבר וינקמו את בחירתם</p>	<p>התלמידים: - יציגו דוגמאות משירי מלחמה המתארים את מלחמות הדרוזים בחוראן - ידגימו שיר מלחמה, שיר שמחה ושיר קינה ויסבירו את המשמעות של כל אחד מהשירים ואת מוסר ההשכל שלו - ידגימו כיצד ניתן לשלב כל אחד מהסוגות: פתגמים, משלים, סיפור עממי ושירה בהווי הדרוזי היום יומי</p>	<p>משקל וחרוז – אלווזן ואלקפיה, פולקלור, שירים, מזמורים ולחנים: שירי שדה קינה ושמחה טליע חמדאן ואחרים</p>	<p>שירה</p>

המשך ציר מס' 3: מורשת עממית כיתות ז – יב

(מפרט המושגים והאישים כול גם את מה שנלמד בכיתות היסוד א – ו)

התלמידים

יכירו את הייחודי לכל אחד מהריקודים המסורתיים שרוקדים באירועים שונים, את המקור של ריקודי הדבקות ואת ההבדלים בין ריקודי הדבקות במסורת הדרוזית לבין אלו שבתרבויות אחרות.

יכירו את תחומיה השונים של המורשת החומרית כפי שהיא באה לידי ביטוי באורח החיים המסורתי היום יומי ויבינו את הייחודי בה.

יבינו את המשותף בין התרבות החומרית הדרוזית לתרבויות חומריות מזרח תיכוניות. יבינו את השינויים שחלו בתרבות החומרית הדרוזית בעידן המודרני.

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
<p>המקור של ריקודי הדבקות במורשת הדרוזית ומשמעותם הריקוד במורשת לדוגמה, התלמידים:</p>	<p>הריקודים המסורתיים בשמחות, ריקודי הדבקות השונים ומשמעות הריקוד במורשת לדוגמה, התלמידים:</p>	<p>דבקה שעראויה, קראדיה, שמאליה, נסוואניה</p>	<p>ריקודים</p>

<p>- יחקרו את מקור ריקודי הדבקות ומשמעותם וישוו בין ריקודי הדבקות במסורת הדרוזית לבין זו הרווחת בתרבויות אחרות</p>	<p>- ימיינו ויציגו דבקות שונות ויסבירו מה מייחד כל אחד מהסוגים : שעראויה, קראדיה, שמאליה, נסוואניה</p>		
<p>המאפיינים הייחודיים של קיום אורח חיים דרוזי מסורתי והתפתחויות והתמורות שחלו בו במהלך המאה ה-20 לדוגמה, התלמידים :</p> <p>- יחקרו ויסבירו את משמעות השינויים שחלו בלבוש הדרוזי והשלכותיו החברתיות של שינוי אורח החיים</p> <p>- יחקרו את מקורות האמונות העממיות ויסבירו את משמעותן בחברה המסורתית</p>	<p>המאפיינים הייחודיים של קיום אורח חיים דרוזי מסורתי ומשמעותם החברתית לחיזוק הזיקה לעדה ולמורשת הדרוזית לדוגמה, התלמידים :</p> <p>- יסבירו את הזיקה בין חומרי הבנייה של הבית המסורתי לבין סביבת המגורים הדרוזית</p> <p>- ינתחו טקסטים הדנים בחשיבות טיפוח אומנות כתב היד לשמירת המורשת הדרוזית</p> <p>- יציינו מגוון צמחי מרפא ויסבירו לאיזו מטרה משתמשים בכל אחד מהם ברפואה העממית הדרוזית</p>	<p>לבוש : מצנפת (לפה), גלימה (עבאיה), צעיף (נקאב)</p> <p>כלים לבית ולעבודה : קליעת קש, רקמה, טווייה, ריהוט, עוד, מנג'ל, שאעוב, מד'ראה, לוח דראס, דסת, דיואן</p> <p>קמעות, אלתעאויד', חטאט (חתם סופר)</p>	<p>אורח חיים : מבנה בית מסורתי ומשלחי יד</p> <p>אמונות עממיות</p>

ציר מס' 4: המורשת ההגותית המונותאיסטית הדרוזית לכיתות ז – יב

מטרות

התלמידים

1. יבינו את משמעות המושג מונותאיזם על פי ההגות הדרוזית וכירו את מקורותיו.
2. יבינו את המשותף בין המונותאיזם על פי ההגות הדרוזית לבין היהדות והנצרות.
3. יבינו את המשותף לאסלאם ולהגות הדרוזית ואת מעמדם ותפקידם הייחודי של אחדים מחברי הנביא מוחמד (אל סחאבה).
4. יכירו ויבינו את עקרונות את עקרונות הצופיזם כמו אח'ואן אל ספא, אל מעתזלה ואת עקרונות הזרם האסמעילי אל פאטמי.
5. יכירו יצירות מרכזיות שתרמו לגיבוש האמונה המונותאיסטית הדרוזית.

פרוט התכנים ודוגמאות לפעילויות- ציר מס' 4

המורשת ההגותית המונותאיסטית הדרוזית לכיתות ז – יב

מטרות

התלמידים

- יבינו את משמעות המושג מונותאיזם על פי ההגות הדרוזית וכירו את מקורותיו.
יבינו את המשותף בין המונותאיזם על פי ההגות הדרוזית לבין היהדות והנצרות.

נושא	מושגים / אישים	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מפרט התכנים כיתות י – יב
מקורות המונותאיזם הדרוזי תרבויות עתיקות: יוון פרס מצרים	רעיון היחוד על פי פיתגורס, סוקרטס, אפלטון, אריסטו		הזיקה בין התרבויות העתיקות (יוון ומצרים) לבין ההגות הדרוזית וכיצד הם באות לידי ביטוי בה לדוגמה, התלמידים: - ינתחו טקסטים ויסבירו את רעיון היחוד על פי פיתגורס, סוקרטס, אפלטון, אריסטו, הרמס ואחנאטון ויביאו דוגמאות המתייחסות לאמונה באל אחד ממשנתם של אנשים

נושא	מושגים / אישים	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מפרט התכנים כיתות י – יב
הדתות המונותאיסטיות יהדות נצרות אסלאם	אל עקל, אלנפס, אל כלמה (שכל, נפש ומילה) רעיון הייחוד על פי הרמס ואחנאתון, עשרת הדיברות הברית החדשה, הקוראן, אל חדית', אלסחאבה (חברי הנביא), אל שריעה, השליחים	משמעות המושג מונותאיזם המשותף לשלוש הדתות לדוגמה, התלמידים : - יסבירו את המושג מונותאיזם המשותף לדרוזים ולשלוש הדתות : יהדות, נצרות ואסלאם וכמה הוא שונה מעבודת אלילים - יסבירו מהו ספר התנ"ך ביהדות ומהן עשרת הדיברות - יסבירו מהי הברית החדשה ואת מקומם ותפקידם של השליחים בנצרות - יסבירו מהו הקוראן ואת יסודות האסלאם, שריעה, אל חדית', אל סחאבה (חברי הנביא)	אלה - יסבירו את המושגים אל עקאל, אל-ני'פס, אלכלמה ואת משמעותם בהגות הדרוזית. - יסבירו את המושגים : חכם, פילוסוף ואת הייחודיות של כל אחד מהמושגים

המשך ציר מס' 4: המורשת ההגותית המונותאיסטית הדרוזית לכיתות ז – יב

התלמידים

יבינו את עקרונות הצופיזם כמו אח'ואן אל ספא, אל מעתזלה ואת עקרונות הזרם האסמעילי אל פאטמי.

נושא	מושגים / אישים	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מפרט התכנים כיתות י – יב
עקרונות הצופיזם עקרונות אל מעתזלה עקרונות הזרם האסמעילי אל פאטמי	סלמאן אלפארסי, אבו דר' אל גפארי, עמאר בן יאסר, ראבעה אלעדוויה, אברהים בן אדהם, ד'ו אלנון אלמסרי סגפנות, מקאמאת, ואחואל, ייחוד האל, הצדק, אל באטן	- התלמידים יסבירו את תפקידם הייחודי של כל אחד מחברי הנביא מוחמד ואת מעמדם באמונה הדרוזית	עקרונות הכיתות הגנוסטיות והצופיזם והמשותף והשונה מעקרונות ההגות הדרוזית לדוגמה, התלמידים : - ינתחו טקסטים נבחרים שכתבו ראבעה אלעדוויה, אברהים בן אדהם, ד'ו אלנון אלמסרי ויסבירו את

<p>עקרונות הצופיזם : מקאמאת וואחואל - ינתחו טקסטים מאיגרות אחי'ואן אל ספא ויסבירו את עקרונות הגותם : מיזוג בין חכמה, דת ואלגוריה כפי שהם באים לידי ביטוי באיגרותיהם - יסבירו את עקרונות אל מעתזלה : ייחוד האל, הצדק והבחירה החופשית - יסבירו את עקרונות הזרם האיסמעילי אל פאטמי : אל באטן, אל דאהר, אל אדוואר</p>		<p>(הנסתר), אל דאהר (הנגלה), אל אמאמה, גיוהר אלבסיט, אלתאויל, אלתנזיל, צדק אלוהי, אל אדוואר, שכל, נפש, אללטיף, אלקתיף, אלבסיט</p>	
---	--	---	--

המשך ציר מס' 4: המורשת ההגותית המונותאיסטית לכיתובת ז – יב

התלמידים

יכירו יצירות מרכזיות שתרמו לגיבוש האמונה המונותאיסטית הדרוזית.

יבינו את תרומתם של אישים מרכזיים בגיבוש האמונה הדרוזית

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	נושא
<p>יצירות נבחרות מהשירה הדתית ותרומתן לאמונה הדרוזית לדוגמה, התלמידים : - ינתחו שירים נבחרים של אלשייך עלי פארס ויזהו בטקסטים נושאים שתורמים לדעתם לאמונה הדרוזית, בתשובתם ישלבו הסבר המושגים : שירה, ספינה ועסכריאת</p>	<p>שירה דתית וטקסטים נבחרים מההגות הרעיונית הדרוזית לדוגמה, התלמידים : - ינתחו טקסטים נבחרים של אדאב אלמיר אלסייד, אדאב אלשייך אלפאדל, כמאל גיובלאט, שכיב ארסלאן</p>	<p>שירה, ספינה, עסכריאת, פלורליזם, סובלנות, כבוד לאחר ולשונה אלשייך עלי פארס, אלשייך אלפאדל, סיף אלדין אלתנוכי</p>	<p>המונותאיזם בהגות הדרוזית שירה דתית</p>
<p>עקרונות וערכים בהגות המונותאיסטית הדרוזית כפי שהם באים לידי ביטוי ביצירות מרכזיות לדוגמה, התלמידים : - ינתחו טקסטים נבחרים</p>	<p>טקסטים נבחרים של ספרות הלכתית לדוגמה, התלמידים : - יזהו בטקסטים את הערכים פלורליזם, סובלנות, כבוד לאחר ולשונה, כבוד</p>	<p>כמאל גיובלאט, סאמי מקארם, שכיב ארסלאן, עבד אל עיפאר תקי-אלדין, שכיב ארסלאן</p>	<p>הגות רעיונית ודתית</p>

<p>מההגות הרעיונית-דתית ומהספרות ההלכתית ויסבירו כיצד באים לידי ביטוי בטקסטים אלה הערכים המרכזיים שעסקו בהם</p>	<p>לדתות האחרות</p>		
<p>- יאתרו טקסטים הדנים בפועלם של כל אחד מהאישים : אלאמיר אלסייד, אלשייך אלפאדל, עלי פארס ואחרים - יעריכו את תרומתם לגיבוש האמונה ולשילוב הערכים החשובים על פי האמונה הדרוזית - יסבירו ועריכו באיזו מידה ערכים אלה מהווים מרכיב מרכזי באמונה הדרוזית ויבססו הערכה זו באמצעות דוגמאות</p>		<p>אלאמיר אלסייד, אלשייך אלפאדל, עלי פארס ואחרים</p>	

ציר מס' 5: התפתחות העדה הדרוזית – "ייחודיות והשתלבות" כיתות ז – יב

מטרות

התלמידים

1. יבינו את הגורמים, הנסיבות ואת חלקם של מייסדי האמונה בתהליך התפתחות והתגבשות העדה הדרוזית כקבוצה אתנית דתית ייחודית בתקופת היווסדות העדה (תקופת הדעוה):
 - יבינו את השפעתם של האירועים על פועלם של מייסדי האמונה.
 - יכירו ויבינו את תהליך הפצת הדעוה על היבטיו השונים ואת הסיבות להצלחתו: יכירו את האזורים בהם הופצה הדעוה ואת זהות המאמינים החדשים.
 - יכירו אירועים מרכזיים בתקופת היווסדות העדה: ההכרזה על הדת החדשה ופתיחת השערים, הסטייה מהאמונה הדרוזית, היעלמותו של אלחאכס באמר אלה, אלמחנה (רדיפות הדרוזים), סגירת השערים (1043).
 - יכירו את תקופת הדעוה כפי שהיא משתקפת ביצירה הספרותית העממית (שירה ופרוזה).
2. יבינו את הגורמים להתיישבות של בני העדה הדרוזית בתקופות השונות ואת השינויים שחלו בעדה בעקבות ההגירה וההתיישבות.
 - יכירו את מרכזי ההתיישבות הדרוזית בסוף תקופת הדעוה.
3. יבינו את החשיבות שמייחסת המסורת הדרוזית למעורבות בני העדה הדרוזית בסביבה בה הם חיים ולמחויבותם למדינה ולחברה.
 - יבינו את הגישות השונות לגבי פועלם ותרומתם לשימור הדעוה, של האישים המרכזיים בכל אחת מתקופת האמירויות: התנוכית, המענית והשיהאבית.
4. יכירו את השינויים שחלו בהתיישבות הדרוזית בארץ ישראל מסוף תקופת הדעוה עד למחצית המאה ה-20 ויבינו את הגורמים שהביאו לשינויים אלה, את הסיבות לנטישת כל אחד מהישובים שהוקמו לאחר תקופת הדעוה ואת הסיבות להקמת היישובים החדשים.
5. יכירו את מבנה החברה הדרוזית בישראל ויבינו את השינויים החברתיים והכלכליים שחלו בה מסוף המאה ה-20 ואת השלכותיה על החברה הדרוזית.
 - השינוי במבנה ובתפקיד החמולה.
 - השינוי במבנה המשפחה ובמעמד האישה.
 - השינויים בתחום החינוך והתעסוקה.
6. יבינו את מעמד העדה הדרוזית בישראל וכיצד היא משתלבת במדינה ובחברה.
 - יבינו את מעמדם המשפטי של הדרוזים בישראל לרבות סוגיית שוויון הזכויות האזרחי של הדרוזים.

7. יכירו את מכלול ההיבטים של סוגיית הזהות הדרוזית בישראל ובקהילות הדרוזיות השונות במאה ה-21 ואת הדילמות הנובעות ממנה ויעריכו את השלכותיה המעשיות ברמה האישית והעדתית.
- יבינו את הקשיים והדילמות של הפרטים והחברה הנובעים מהשתייכות בו זמנית לשני מעגלי השתייכות שונים הנוהגים על פי נורמות וערכים מנוגדים (מסורת מול מודרנה).
- יכירו התייחסות של יוצרים דרוזיים (סופרים ומשוררים) לקושי של בן העדה הדרוזית להיות דרוזי במרחב בו הוא חי ויבינו את הדילמות והקשיים שבאים לידי ביטוי ביצירותיהם.
- יבינו עמדות של היסטוריונים דרוזים קלאסיים ומודרניים הדנים בסוגיית הזהות.
8. יכירו יצירות נבחרות של יוצרים דרוזים בתחום: הספרות פרוזה ושירה; אמנות חזותית, תיאטרון ומוזיקה ויעריכו באיזו מידה יש ביטוי לערכים מהמורשת הדרוזית ביצירות אלה.
9. יעריכו את תרומתם הייחודית של יוצרים דרוזים בתחומי היצירה השונים לתרבות הערבית ולתרבות האנושית הכללית.

פרוט התכנים ודוגמאות לפעילויות - ציר מס' 5

התפתחות העדה הדרוזית "ייחודיות והשתלבות" לכיתות ז – יב

התלמידים

- יבינו את הגורמים, הנסיבות ואת חלקם של מייסדי האמונה בתהליך התפתחות והתגבשות העדה הדרוזית
- קבוצה אתנית דתית ייחודית בתקופת היווסדות העדה (תקופת הדעוה):
- יבינו את השפעתם ותרומתם של מייסדי האמונה ופועלם בשלב ייסוד האמונה.
- יכירו ויבינו את תהליך הפצת הדעוה על היבטיו השונים ואת הסיבות להצלחתו, יכירו את האזורים בהם הופצה ואת זהות המאמינים החדשים.
- יכירו אירועים מרכזיים בתקופת היווסדות העדה: ההכרזה על הדת החדשה ופתיחת השערים, הסטייה מהאמונה הדרוזית, היעלמותו של אלחאכם באמר אלה, אלמחנה (רדיפות הדרוזים), סגירת השערים (1043).
- יכירו את תקופת הדעוה כפי שהיא משתקפת ביצירה הספרותית העממית (שירה ופרוזה).

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
דוקטרינת החליפות האיסמאילית הפאטמית וכיצד התגבשה העדה לקבוצה אתנית ייחודית בתקופת הדאעוה לדוגמה, התלמידים: - ידונו במקורות הדנים	הרקע ההיסטורי לצמיחת העדה הדרוזית לדוגמה, התלמידים: - יסבירו את שלבי התפתחות החליפות הפאטמית במצרים	חליפות, מד'הב, טאאפה	תקופת היווסדות העדה הדרוזית תקופת האבות הדרוזים - הרקע ההיסטורי והחברתי שבו צמחה העדה הדרוזית: הדוקטרינה (הדעוה),

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
<p>בתקופת אלחאכם באמר אללה ויסבירו את המאפיינים של הדאעוה בתקופה זו - ינתחו יצירה אחת מיצירות שנכתבו בתקופת הדעוה ויסבירו את תקופת הדעוה כפי שהיא באה לידי ביטוי ביצירה</p>	<p>בתקופת אלחאכם באמר אללה - יסבירו את פועלו של כל אחד מהחליפות להפצת הדאעוה : אלקאאם, אלמנסור, אלמועז, אלעזיז, אלחאכם - יסבירו את המושגים חליפות, מדיהב, טאאפה</p>		<p>הפאטמית האסמעילית</p>
<p>ציוני דרך בביוגרפיה של מייסדי האמונה הדרוזית שהשפיעו על פועלם כמייסדי האמונה ותרומתם בשלב ייסודה לדוגמה, התלמידים : - יסבירו את האירועים המרכזיים בחייהם של מייסדי האמונה הדרוזית שהשפיעו על פועלם בייסוד האמונה הדרוזית ויעריכו את תרומתם ופועלם</p>		<p>חמזה בן עלי, אבו אברהים, אבו עבדאללה, בהאא אלדין, שיחי אבו ערוס, אבו אלסראיה ג'נאים</p>	<p>מייסדי האמונה הדרוזית</p>
<p>האזורים שבהם הופצה הדת ומדוע תהליך הפצת הדת הצליח דווקא במקומות אלה - יסבירו את הסיבות להצלחת הפצת הדאעוה דווקא במקומות אלה לדוגמה, התלמידים : - יסבירו את המושגים אל מסתגיבין ואלמית'אק בהקשר של תהליך הפצת הדת - יסבירו את תרומת האגרות (אל רסאאל) להפצת הדעוה</p>		<p>מסתגיבין, אלמית'אק, הפצה סת שרה, אמיר מועדאד, דאעי עמאר אבו ערוס, אבו אלסראיה ואחרים.</p>	<p>תהליך הפצת הדת (דעוה) אזורי תפוצה ואוכלוסיות המאמינים החדשים דרכי הפצת אגרות (אל רסאאל) השליחים - פועלם ותרומתם</p>
<p>אירועים מרכזיים מכוננים בתקופת היווסדות העדה - ידונו בשלב פתיחת השערים</p>		<p>מורתד, אלמחנה, אלנדי'ר (התקופה שקדמה להפצת אל</p>	<p>אירועים מרכזיים מכוננים בתקופת היווסדות - ההכרזה על הדת החדשה</p>

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
<p>ואת חשיבותו בתהליך הדעוה לדוגמה, התלמידים : - יסבירו את המושגים : אלסתר (תקופת הנסתר) ואלכשף (תקופת הנגלה) וישוו בין משמעות מושגים אלה במסורת הדרוזית לבין משמעות מושגים אלה במסורת האיסמאעילית</p>		<p>דעוה) אישים: נשתקין אלדרזי, סוכיין, עלי אל ד'אהר, סאלח אבן מרדאס ואחרים</p>	<p>ופתיחת השערים. - הסטייה מהאמונה הדרוזית. - היעלמותו של אלחאכם באמר אללה. - אלמחנה (רדיפות הדרוזים). - סגירת השערים (1043)</p>
<p>- יסבירו את הסיבות שהביאו לסטיית נשתקין אלדרזי ואת ההשלכות שהיו לאירוע זה על התפתחות הדעוה - יכירו את שלב אלמחנה, יבינו ויסבירו את הגורמים לרדיפות הדרוזים ואת חלקם של עלי אל ד'אהר וסלאח אבן מרדאס ברדיפות אלה - יסבירו את ההשלכות שהיו לרדיפת הדרוזים על התפתחות הדעוה (מחנת חלב) - יכירו את שלב סטיית סוכיין אלמורתד, את הגורמים לאירוע זה ויסבירו את ההשלכות שהיו לסטייתו על התפתחות הדעוה - ינתחו טקסטים ויסבירו את שלב סגירת השערים, את הגורמים לה בשנת 1043 ויסבירו את ההשלכות שהיו לסגירת השערים על התפתחות העדה הדרוזית</p>			

המשך ציר מס' 5: התפתחות העדה הדרוזית "ייחודיות והשתלבות" לכיתות ז – יב

התלמידים

יבינו את הגורמים להתיישבות של בני העדה הדרוזית בתקופות השונות ואת השינויים שחלו בעדה בעקבות ההגירה וההתיישבות.

יכירו את מרכזי ההתיישבות הדרוזית בסוף תקופת הדעוה.

יבינו את החשיבות שמייחסת המסורת הדרוזית למעורבות בני העדה הדרוזית בסביבה בה הם חיים ולמחויבותם למדינה ולחברה.

יבינו את הגישות השונות לגבי פועלם ותרומתם לשימור הדאעוה, של האישים המרכזיים בכל אחת מתקופת האמירויות: התנוכית, המענית והשיאהבית.

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
	מרכזי ההתיישבות שנוצרו בעקבות גלי ההגירה החל מהמאה ה-11 (הפצת אל דעוה) ושלבי ההתפתחות של כל אחד מהמרכזים לדוגמה, התלמידים: - יאתרו במפה את מרכזי ההתיישבות שהתפתחו החל מהמאה ה-11: סוריה, לבנון, ירדן וישראל - יסבירו את הגורמים להקמת כל אחד מהמרכזים ואת שלבי התפתחותם - יסבירו את המאפיינים הייחודיים לכל אחד מהמרכזים	מקומות התיישבות- סוריה: ג'וטת דמשק וחלב לבנון: ואדי אלתיים, אלג'רב ירדן: אל-אזרק ישראל: הגליל והכרמל	מרכזי התיישבות והתפתחותם מתקופת אל דעוה עד היום מרכזי התיישבות חדשים והתפתחותם
הגישות השונות לגבי מוצא התנוכ'ים ותולדות התיישבותם בלבנון, ותרומת שלטון התנוכ'ים לביסוס הדעוה בלבנון לדוגמה, התלמידים: - יעריכו את תרומת השלטון התנוכ'י ככלל ואת תרומת אל-אמיר מועאדאד בפרט לביסוס הדאעוה בלבנון - ינתחו טקסטים ממקורות דרוזיים: טקסטים של סאלח	המאפיינים של תקופת האמירות התנוכית ופועלם של אישים מרכזיים דרוזים למען השמירה על הדת הדרוזית ומאמיניה באזור המזרח התיכון ותרומתם להתפתחות העדה הדרוזית לדוגמה, התלמידים: - ינתחו טקסטים ויסבירו את המאפיינים של תקופת האמירות התנוכית - יסבירו את המניעים של	העיירה עבייה (אל אמיר אלסיד) בוחרת-אלתנוכ'י, אל אמיר חג'א אלתאני, אל אמיר מועאדאד, סאלח בן יחיא, אבן סבאט	מקומם ותפקידם של השליטים הדרוזים בשימור הדעוה הדרוזית וביסוס ההתיישבות הדרוזית במזרח התיכון ריבונות דרוזית

<p>בן יחיא, אבן סבאט ואחרים</p>	<p>הדרוזים להשתתף במאבק נגד הצלבנים בלבנון</p>		
<p>המאפיינים של האמירות המענית, פועלם ותרומתם של פח'ר אלדין לעדה הדרוזית ולסביבה בה שלט בתחום התרבותי והחברתי התיכון לדוגמה, התלמידים : - ינתחו את העמדות השונות לגבי מדיניותו של פאח'ר אלדין אלמעני השני בהרחבת מקומות ההתישבות ושימור הישובים הדרוזים במזרח התיכון</p>	<p>המאפיינים של תקופת האמירות המענית, פועלם ותרומתם של אישים דרוזים מרכזיים לשימור ולהתפתחות העדה הדרוזית. לדוגמה, התלמידים : - יסבירו את המאפיינים של תקופת האמירות המענית ותרומתם לשימור וביסוס הדעווה</p>	<p>שימור, ביסוס, התלכדות פאח'ר אלדין אלמעני, אלסת נסב</p>	<p>שלטון האמירות הדרוזית המענית</p>
<p>המעבר לשלטון האמירות השיאהבית כסוגיה בעייתית בתולדות העדה הדרוזית בלבנון לדוגמה, התלמידים : - ינתחו מקורות מגוונים וייסבירו את הטענות שהמעבר לשלטון האמירות השיאהבית הוא סוגיה בעייתית בתולדות העדה (המרה לדתות אחרות) ויבססו טיעון זה</p>	<p>המאפיינים של האמירות השיאהבית, פועלם ותרומתם של בשיר ג'ונבלאט ואלסת חבוס לעדה הדרוזית ולסביבה בה חיו בתחום התרבותי והחברתי לדוגמה, התלמידים : - יעריכו את פועלו ותרומתו של בשיר ג'ונבלט לעדה הדרוזית בלבנון בתקופה השיאהבית וכן פועלן ותרומתן של אלסת חבוס ואל נאיפה</p>	<p>פיצול, סכסוך, פילוג בשיר אלשיהאבי, בשיר ג'ונבלאט, אלסת חבוס, אלסת נאיפה</p>	<p>שלטון האמירות השיאהבית</p>
<p>פועלם של אישים דרוזים מרכזיים ותרומתם לעדה ולמרחב בו הם חיים והחשיבות שמייחסת המסורת הדרוזית למעורבות בני העדה בסביבה בה הם חיים לדוגמה, התלמידים : - יעריכו את פועלו ותרומתו של סולטאן אלאטראש בהנהגת המרד בהר הדרוזים</p>	<p>תרומת המאבק הדרוזי נגד השלטון הזר בסוריה ובלבנון לשמירה על הדת והייחודיות של הדרוזים, התפתחות המרחב ולהשתלבות הדרוזים במרחב זה. לדוגמה, התלמידים : - יסבירו את חלקם של הדרוזים במאבק על עצמאות סוריה נגד השלטון הצרפתי בסוריה וידונו בשאלה אם זה</p>	<p>כיבוש, מאבק, שחרור, היאחזות באדמה, אומץ וגבורה. סולטאן באשה אל אטרש</p>	<p>המאבק נגד שלטון זר בסוריה ובלבנון</p>

<p>לקידום עצמאות סוריה ולחיזוק הקשרים של העדה הדרוזית עם העדות השונות בסוריה</p> <p>- ינמקו בעזרת דוגמאות מדוע סולטאן באשה אלאטראש מהווה סמל לערכים המרכזיים במורשת הדרוזית (ראו פירוט ערכים מהמורשת ציר ערכים מצוות ומנהגים)</p> <p>- ינתחו שירים וסיפורים שנכתבו על דמותו של סולטאן באשה אלאטראש ויעריכו את פועלו ותרומתו לעיצוב הערכים של הדרוזית שמייחסים לו ביצירות אלה</p>	<p>נובע מעקרונות האמונה של הדרוזים (אומץ, גבורה, היאחזות באדמה וכד')</p> <p>- יעריכו בעזרת דוגמאות את תרומתן של נשים כמו אלסת סעדה מלאעב למאבק נגד הצרפתים בסוריה</p> <p>- ינתחו שירים וסיפורים שנכתבו על דמותו של סולטאן באשה אלאטראש, ויעריכו את פועלו ותרומתו לעיצוב הערכים של המורשת הדרוזית שמייחסים לו ביצירות אלה.</p> <p>- ינתחו טקסטים מכתבתם של שכיב ארסלאן ועאדל ארסלן</p>		
--	---	--	--

המשך ציר מס' 5: התפתחות העדה הדרוזית "ייחודיות והשתלבות" לכיתוב ז – יב

התלמידים

יכירו את השינויים שחלו בהתיישבות הדרוזית בארץ ישראל מסוף תקופת הדעוה עד למחצית המאה ה-20 ויבינו את הגורמים שהביאו לשינויים אלה, את הסיבות לנטישת כל אחד מהיישובים שהוקמו לאחר תקופת הדעוה ואת הסיבות להקמת היישובים החדשים.

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
	<p>התלמידים:</p> <p>- יכירו ויסבירו את הגורמים להתיישבות הדרוזים בארץ ישראל בסוף תקופת הדעוה (המאה ה-11) והגורמים והשינויים שחלו בהתיישבות הדרוזית, כמו:</p> <p>היישובים שננטשו והיישובים החדשים שהוקמו בארץ ישראל לאחר תקופת הדעוה והסיבות לנטישת כל אחד מהיישובים ולהקמת היישובים החדשים</p> <p>- ינתחו את הסיבות לנטישת</p>	<p>סאחל, שאגור, אלחמא (צומת גולני), גיבל, גליל, כרמל</p> <p>אבו סראיה, אבו שבל, אבו ערוס, אל כוויכאני, אל מימסאני, אבו עבדאללה, אבו ג'מעה (אל תוראב)</p>	<p>העדה הדרוזית והתיישבות בארץ ישראל</p> <p>שינויים שחלו בהתיישבות בארץ ישראל מסוף תקופת הדעוה עד הקמת מדינת ישראל</p> <p>היישובים הדרוזים במדינת ישראל היום</p>

	<p>כל אחד מהישובים הדרוזים שהוקמו בארץ ישראל לאחר תקופת הדעוה והסיבות להקמת היישובים החדשים לאחר תקופת הדעוה</p>		
--	--	--	--

המשך ציר מס' 5: התפתחות העדה הדרוזית "ייחודיות והשתלבות" לכיתות ז – יב

התלמידים

יכירו את מבנה החברה הדרוזית בישראל ויבינו את השינויים החברתיים והכלכליים שחלו בה מסוף המאה ה-20 ואת השלכותיהם של השינויים על החברה הדרוזית.

- השינוי במבנה ובתפקיד החמולה.
- השינוי במבנה המשפחה ובמעמד האשה.
- השינויים בתחום החינוך והתעסוקה.

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
<p>התלמידים: - ינתחו את השינויים שחלו במבנה ובתפקוד של החמולה מסוף המאה ה-20 ואילך ויסבירו את השינויים שחלו בחברה כתוצאה מהשינוי בתפקוד ובמבנה החמולה - יבצעו עבודת חקר בנושא השינויים שחלו במשפחה הפטריארכלית הדרוזית, מבנה וגודל המשפחה, מעמד האישה, הגורמים לשינויים והשלכות חברתיות-כלכליות כתוצאה מהשינויים (חינוך, תעסוקה ורמת חיים)</p>	<p>מבנה החברה הדרוזית ותפקיד המשפחה והחמולה בעדה לדוגמה, התלמידים: - יבצעו עבודת חקר על מבנה החברה הדרוזית ככלל ועל תפקידה של החמולה בעדה בפרט</p>	<p>משפחה פטריארכלית, חמולה, חקלאות מסורתית, חינוך, תעסוקה, רמת חיים</p>	<p>שינויים חברתיים וכלכליים</p>

המשך ציר מס' 5: התפתחות העדה הדרוזית "ייחודיות והשתלבות" לכיתות ז – יב

התלמידים

יבינו את מעמד העדה הדרוזית בישראל וכיצד היא משתלבת במדינה ובחברה.

- יבינו את מעמדם המשפטי של הדרוזים בישראל לרבות סוגיית שוויון הזכויות האזרחי של הדרוזים.

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
<p>מעמדם המשפטי של הדרוזים ומשמעות מתן אוטונומיה לבתי הדין הדרוזיים בנושא המעמד האישי וסוגיית השוויון האזרחי: בשירות הציבורי, בשירות הצבאי, בכלכלה, בחברה, בתרבות ובאמנות לדוגמה, התלמידים:</p> <p>- ינתחו את מעמדם המשפטי של הדרוזים בישראל ואת משמעות ההכרה באוטונומיה של בית הדין הדרוזי בנושא המעמד האישי</p> <p>- יגבשו עמדה בסוגיית מעמדם המשפטי של הדרוזים בישראל בהסתמך על החקיקה והפסיקה</p> <p>- ידונו בסוגיית השוויון האזרחי, בזכויות ובחובות של הדרוזים בישראל בתחומים השונים ויגבשו עמדה כיצד להתמודד עם סוגיה זו</p> <p>מערכת היחסים בין הדרוזים לבין היהודים והעדויות האחרות בתקופת המנדט הבריטי וערב הקמת המדינה</p> <p>- יבצעו עבודת חקר בנושא: מערכת היחסים בין</p>	<p>טיפוח מערכות יחסים של שכנות טובה עם העדות השונות וחיובות חיזוק הקשרים איתן</p> <p>לדוגמה, התלמידים:</p> <p>- יציגו את תחומי החיים בהם מתקיימת השתלבות של בני העדה הדרוזית במדינה</p> <p>* יגבשו תכנית מובנת לחיזוק קשרים בין בני נוער דרוזים לבין בני נוער מהעדויות</p>		<p>מעמד העדה הדרוזית בישראל - מעמד משפטי</p> <p>- השתלבות העדה הדרוזית במדינה ובחברה</p> <p>- התנהלות מערכות היחסים בין הדרוזים לבין העדות השונות ביישובים השונים</p>

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
הדרוזים לבין היהודים ובני העדות השונות במדינת ישראל - יכינו מטלת ביצוע בסוגייה: טיפוח מערכות היחסים בין העדות השונות בישוב בו הם חיים	האחרות: יהודים, מוסלמים ונוצרים במסגרות בית ספריות ואחרות		

המשך ציר מס' 5: התפתחות העדה הדרוזית "ייחודיות והשתלבות" לכיתות ז – יב

התלמידים

- יכירו את מכלול ההיבטים של סוגיית הזהות הדרוזית בישראל ובקהילות הדרוזיות השונות במאה ה-21 ואת הדילמות הנובעות ממנה ויעריכו את השלכותיה המעשיות ברמה האישית והעדתית.
- יבינו את הקשיים והדילמות של הפרטים והחברה הנובעים מהשתייכות בו זמנית לשני מעגלי השתייכות שונים הנוהגים על פי נורמות וערכים מנוגדים (מסורת מול מודרנה).
- יגבשו עמדה בסוגיית הזהות והצעות להתמודדות עם הקושי: מחד שמירת הזהות הדרוזית ומאידך השתלבות בחברה המודרנית
- יכירו התייחסות של יוצרים דרוזיים (סופרים ומשוררים) לקושי של בן העדה הדרוזית להיות דרוזי במרחב בו הוא חי ויבינו את הדילמות והקשיים שבאים לידי ביטוי ביצירותיהם.
- יבינו עמדות של היסטוריונים דרוזים קלאסיים ומודרניים הדנים בסוגיית הזהות.

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
מרכיבי הזהות הדרוזית והדילמות הנובעות מהגדרת הזהות של בני העדה במעגלי ההשתייכות השונים. לדוגמה, התלמידים: - ינתחו את מרכיבי הזהות (אישית, משפחתית, דתית, אתנית, אזרחית לאומית) ויביאו דוגמאות לכל מרכיב - ינתחו טקסטים של היסטוריונים דרוזים קלאסיים ומודרניים המבטאים את הנרטיב הדרוזי ויבחנו את		זהות דתית, זהות אתנית, זהות תרבותית, זהות אזרחית, זהות לאומית סאלח בן יחיא, אבן סבאט, נגילה אבו עז אלדין ואחרים יצירות: תאריך ביירות, תאריך אלדרו	להיות דרוזי בחברה מודרנית, שאלת הזהות הדרוזית: - מרכיבי זהות - דילמות בהגדרת - הזהות הדרוזית

הדילמות בסוגיית הזהות העולות מהטקסטים שניתחו			
מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
<p>הקשיים והדילמות עם צריכה להתמודד חברה מסורתית ופטריארכלית המחויבת לערכי הדת והמסורת והחיה בסביבה מודרנית ליברלית, פתוחה וחילונית</p> <p>לדוגמה, התלמידים: - ידונו בסוגיית הקשיים עם צריכה להתמודד חברה מסורתית, שמרנית ופטריארכלית המחויבת לערכי הדת והמסורת והחיה בסביבה מודרנית ליברלית פתוחה וחילונית ויגבשו דרכים להתמודדות עם קשיים אלה - ינתחו יצירות של יוצרי תרבות דרוזים, היסטוריונים, עיתונאים ואנשי רוח ויבחנו את הדילמות והקשיים שעמם מתמודד הדרוזי במרחב בו הוא חי - יגבשו דרכים להתמודדות עם הקשיים והדילמות שבחנו, תוך שמירה על הזהות הדרוזית הייחודית וינמקו כיצד ניתן באמצעותם לשמור מחד גיסא על הזהות הדרוזית ולהשתלב וליצור בחברה מערבית מודרנית מאידך - יבצעו עבודת חקר על</p>		<p>ג'אליה (קהילה), אלמואתמר אלדורזי (הקונגרס הדרוזי), הגירה, תרבות, היסטוריון, יוצר, מסורתיות, מודרניות, גלובליזציה, אינדיבידואליזם, התבוללות</p>	<p>קשיים ודילמות שעולים כתוצאה מהמפגש בין:</p> <ul style="list-style-type: none"> - מסורתיות למודרניות, דתיות לחילוניות - שמרנות וסגירות לפתיחות ליברליות - משפחה פטריארכאלית למשפחה מודרנית - קולקטיביזם ל אינדיבידואליזם

קהילות דרוזיות בתפוצות (יבשת אמריקה, אירופה, אפריקה, אוסטרליה) החל מהמאה ה-19			
--	--	--	--

המשך ציר מס' 5: התפתחות העדה הדרוזית "ייחודיות והשתלבות" לכיתות ז – יב

התלמידים

יכירו ביצירות נבחרות של יוצרים דרוזים בתחום: פרוזה, שירה, אמנות חזותית, תיאטרון, מוזיקה ויעריכו באיזו מידה יש ביטוי לערכים מהמורשת הדרוזית ביצירות אלה. יעריכו את תרומתם הייחודית של יוצרים דרוזים בתחומי היצירה השונים לתרבות הערבית ולתרבות האנושית.

מפרט התכנים כיתות י – יב	מפרט התכנים כיתות ז – ט	מושגים / אישים	הנושא
<p>יצירות נבחרות של יוצרים דרוזים בתחום פרוזה, שירה, מחזאות, מוזיקה, ציור, פיסול וביטוי ערכים מהמורשת הדרוזית ביצירות אלו.</p> <p>לדוגמה, התלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ינתחו יצירות של יוצרים דרוזים, לפחות אחת מכל תחום: פרוזה, שירה, מחזאות, מוזיקה, ציור, פיסול ויזהו ביצירות ביטוי לערכים מהמורשת הדרוזית וינמקו את קביעתם - יבצעו עבודת חקר בנושא תרומתם לתרבות הערבית ולתרבות האנושית הכללית של יוצרים דרוזים כמו בהיג' תקיי אלדין, פואד אל ח'אשן, פריד אלאטראש, שכיב ארסלאן, כמאל ג'ונבלאט וסופרים דרוזים ישראלים אחרים 		<p>יצירות נבחרות של בהיג' תקיי אלדין, פואד אל ח'אשן, פריד אלאטראש, סמיח אל קאסם וסופרים דרוזיים ישראלים אחרים</p>	<p>היצירה התרבותית בחברה הדרוזית:</p> <ul style="list-style-type: none"> - פרוזה, שירה - תיאטרון - מוזיקה

